

LIKKUTEI TORAH • THE CHASSIDISHE PARSHA

פרשת אחרי מות

Parshas Acharei

The 4 maamarim of Likkutei Torah on the parsha.

The Hebrew and the translation

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likkutei-torah/acharei/

Contents

PARSHAS ACHAREI

Maamar 1	כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל...	3
For on this day He shall make atonement for you		
Maamar 2	כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל...	25
For on This Day He Shall Atone for You		
Maamar 3	ביאור הדברים בענין לטהר תטהרו	46
An Explanation of "To Purify ... You Shall Be Purified"		
Maamar 4	ביאור הדברים ע"פ כי ביום הזה יכפר הנ"ל,...	58
An explanation of the words on "For on this day He shall make atonement"		

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל...

For on this day He shall make atonement for you

1 כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו (רבות תולדות פס"ה גבי שני גדיי עזים טובים. אחרי ספ"ך [סוף פרשה כ'] וספכ"א. אמור ס"פ כ"ז).

“For on this day He shall make atonement for you, to purify you; from all your sins before Havayah you shall be purified.” ([Midrash] Rabbah: Toldos, section 65, concerning “two good kids of the goats”; Acharei, the end of section 20 and the end of section 21; Emor, the end of section 27;

שלח לך פי"ו גבי במאזנים לעלות שה"ש [שיר השירים] רבה בפסוק כאהלי קדר. ובפסוק אל גנת אגוז. ובפסוק אחות לנו קטנה ובפתיחתא דאיכה בד"ה רבי יצחק פתח תחת אשר לא עבדת).

Shelach Lecha, section 16, concerning “in the scales they go up”; Shir HaShirim Rabbah on the verse “like the tents of Kedar,” and on the verse “to the garden of nuts,” and on the verse “we have a little sister”; and in the Introduction (Pesichta) to Eichah [Rabbah], in the passage beginning “Rabbi Yitzchak opened: ‘Because you did not serve.’”)

הנה יש להבין מה שכתוב יכפר סתם והל"ל [והוא ליה למימר] יכפר ה' כו'. אך נודע שיום הכפורים הוא יום התשובה וענין התשובה הוא להשיב נפשו האלהית למקור חוצבה

Now, we need to understand what is written, “He shall make atonement,” without specifying [who]; it should have said, “Havayah shall make atonement,” etc. But it is known that Yom HaKippurim is the day of teshuvah (return), and the meaning of teshuvah is to return one’s G-dly soul to the source from which it was hewn,

כמו שהיתה קודם השתלשלות וירידת המדרגות לעוה"ז להתלבש בגוף האדם הגשמי שאז היתה כלולה במקורא ושרשא דכל עלמין אור אי"ס ב"ה.

as it was before the chaining-down (hishtalshelus) and the descent of the levels to this world, to be enclothed in the physical human body; for then it was included in the source and root of all worlds, the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

2 וכמ"ש בזהר על פסוק ויפח באפיו נשמת חיים מאן דנפח מתוכו נפח שמתחלה היה ההבל כלול במקורו ושרשו דהיינו במהותו ועצמותו ממש אלא שלאחר ירידתו והשתלשלות המדרגות נשתנה ממהות למהות וירדה להתלבש בגוף האדם בעוה"ז

As is written in the Zohar on the verse "And He blew into his nostrils a soul of life": "One who blows, blows from within himself." For at first the breath was included in its source and root, that is, in his very being and essence itself, except that after its descent and the chaining-down of the levels, it changed from one essence to another and descended to be en clothed in the human body in this world.

אשר ע"כ צריך להשיבה למקורה כשהיתה ולהעלות נפשו לה' להיות דבוקה באלקים חיים שתכלל באור א"ס ב"ה כבתחלה.

Therefore one must return it to its source, as it was, and raise one's soul up to G-d, to be cleaving to the living G-d, so that it be included in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, as at the beginning.

3 והנה להבין תכלית וירידת והשתלשלות הנשמה כ"כ [כל כך] שירדה ממקום גבוה מאד למקום נמוך מאד.

Now, in order to understand the purpose of the soul's descent and chaining-down to such an extent, that it went down from a very high place to a very low place,

וצריך כמה יגיעות להשיבה כמקודם והלואי תהא השבה מעליותא כי הרבה דרכים בחזקת סכנה ח"ו [חס ושלום] ולמה היתה כזאת מלפניו ית'.

and many labors are needed to return it to how it was before, and would that the return be a proper one, for many roads are presumed to be dangerous, G-d forbid; why, then, did such a thing come about from before Him, may He be blessed?

(ועמ"ש מזה בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה). צריך להבין מ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלת הוא.

(See what is written on this in the discourse beginning "When Israel put 'we will do' first.") We must understand what is written, "For Havayah your G-d is a consuming fire."

פ"י ע"ד משל כשם שהאש אינו מאיר ואינו נתפס להקרא בשם אור ואש כלל עד שנאחז בפתילה או בעצים כי טבע האש להסתלק למעלה לשרשו ויסודו.

The meaning, by way of analogy: just as fire gives no light, and is not grasped so as to be called by the name "light" and "fire" at all, until it takes hold of a wick or of wood, for the nature of fire is to withdraw upward to its root and its element,

כך הנה דבר ה' שבו שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם בעשרה מאמרות שנברא העולם יהי אור וגו'. יהי רקיע וגו'.

so too the word of G-d, by which "the heavens were made, and by the breath of His mouth all their host," the Ten Utterances by which the world was created, "Let there be light," etc., "Let there be a firmament," etc.:

הלא כה דברי כאש. עד"מ להיות טבע ובחי" הסתלקות למקורא ושרשא דכולא

"Is not My word thus, like fire?" By way of analogy, it has the nature and quality of withdrawing to the source and root of all.

ומבשרי אחזה אלוה כמו עד"מ באדם הדבור הוא מיסוד האש כי יוצא מהבל הלב דרך הקנה והלב הוא עיקר יסוד האש, וע"כ צירופן הן הכל הלב להב.

And "from my flesh I behold G-d": just as, by way of analogy, in man, speech is from the element of fire, for it comes out from the breath of the heart by way of the windpipe, and the heart is the principal seat of the element of fire; and therefore their letter-combinations are hevel (breath), halev (the heart), lahav (flame).

4 ופרטוי [ופרטות] הנמשל איך הוא למעלה באור א"ס ב"ה אין די ביאור כאן ומבואר במ"א. והמשכיל יבין.

The details of the thing compared, how it is above in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, cannot be explained sufficiently here; it is explained elsewhere, and the discerning will understand.

נמצא שאי אפשר להקרא בשם אור ה' ואינו נתפס בשם אור וזיו כלל כ"א ע"י המשכות והשתלשלות המדרגות רבות שיהיה נתפס האור כמו בעשייה גשמיות וכמ"ש כולם בחכמה עשית.

It follows that it is impossible for it to be called by the name "the light of G-d," and it is not grasped as "light" and "radiance" at all, except through many drawings-down and the chaining-down of many levels, so that the light be grasped, as in physical action; as it is written, "You made them all with wisdom."

5 והנה נודע מה שכתוב ע"פ לעולם הוי' דברך נצב בשמים. כי דבר ה' שבו שמים נעשו נצב שם לעולם
כי לעולם הוא מהוה מאין ליש

Now, it is known what is written on the verse "Forever, Havayah, Your word stands in the heavens": that the word of G-d by which the heavens were made stands there forever, for it is forever bringing [them] into being from nothing to something.

[וכן הוא במדרש תהלים על פסוק זה וז"ל [וזה לשוננו] איזהו דבר הנצב בשמים

[And so it is in the Midrash on Psalms, on this verse; these are its words: "Which is the word that stands in the heavens?

אלא אמר הקב"ה על מה השמים עומדים על אותו דבר שאמרתי יהי רקיע בתוך המים כו'

Rather, the Holy One, blessed be He, said: 'On what do the heavens stand? On that word that I said, "Let there be a firmament in the midst of the waters,"' etc.;

ובאותו הדבר שברא אותן בו הם עומדים לעולם לכך נאמר לעולם דברך נצב בשמים עכ"ל [עד כאן לשוננו]
המדרש שוחר טוב].

and by that very word with which He created them, they stand forever. Therefore it is said, 'Forever, Your word stands in the heavens.'" End of the quotation from the Midrash Shocher Tov.]

(ועיין עוד על פסוק זה ברבות וירא פנ"ג [פרק נ"ג] גבי וה' פקד את שרה. תצוה ר"פ ל"ח ותוך פרשה
הנ"ל אמור ר"פ כ"ט. במדבר פ"ב [פרק ב'] גבי והיה מספר בניי [בני ישראל]).

(And see further on this verse in [Midrash] Rabbah: Vayeira, section 53, concerning "And Havayah remembered Sarah"; Tetzaveh, the beginning of section 38, and within that section; Emor, the beginning of section 29; Bamidbar, section 2, concerning "And the number of the children of Israel shall be.")

והנה תחלת בריאת העולמות היה ברצונו ית' מעצמו ומאליו כי חפץ חסד הוא. אך להיות חיים
וקיימים לעולם מאין ליש הוא ע"י מעשה התחתונים דוקא.

Now, the beginning of the creation of the worlds was by His will, may He be blessed, of Himself and of His own accord, "for He desires kindness." But that they be alive and enduring forever, from nothing to something, is through the deeds of the lower beings specifically,

כמ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ואין כבוד אלא תורה שהם דרך כלל
רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות ל"ת [לא תעשה]

as it is written, "Everyone that is called by My Name, and for My glory, I have created him, I have formed him, indeed I have made him"; and "there is no glory but Torah," which in general consists of the 248 positive commandments and the 365 prohibitions,

שהם הם בחיי כלים להשראת אור ה' ומכון לשבתו שיהיה לו דירה בתחתונים והם הם כדמיון הפתילה
והעצים שבהם נאחז האור שלא יסתלק למעלה ח"ו [חס ושלום]

which are themselves the aspect of vessels for the resting of the light of G-d, and "a fixed place for His dwelling," that He have a dwelling place among the lower realms; and they are themselves like the wick and the wood, in which the light takes hold so that it not withdraw upward, G-d forbid.

(ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] פ' נ"ב ומהו הלבוש כו' ע"ש), כי הנה לאו אורחא דמלכא לאשתעי מילין
דהדיוטא. פ"י מילין דכדי שאינן מערכו

(See Sefer Shel Beinonim [Tanya], chapter 52, "And what is the garment," etc.; see there.) For it is not the way of a king to speak of commoners' matters, that is, trifling matters, which are beneath his station.

והנה כל העולמות עליונים ותחתונים כולם הם מילין דהדיוטא לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו שהוא רם
ונשא עליהם רבבות מדרגות עד אין קץ ותכלית וכולא ממש כלא חשיבא קמיה,

Now, all the worlds, upper and lower, are all "commoners' matters" in relation to the Holy One, blessed be He, in His glory and His very Self, who is high and exalted above them by myriads of levels, without end or limit, and "all is truly considered as nothing before Him,"

וכמו למשל מלך בשר ודם שיש לו אלף אלפים ורבוא רבבות זהב וכסף ומרבה לספר בענין עפר וחרס
את חרסי אדמה שהן ודאי מילין דהדיוטא לגביה.

just as, for example, a king of flesh and blood who has a thousand thousands and ten thousand myriads of gold and silver, and talks at length about dust and "a potsherd among the potsherds of the earth," which are certainly commoners' matters to him.

6 וכן ויותר מכן לאין קץ ותכלית נחשב לגבי הקב"ה לספר בדבר ה' בעשרה מאמרות יהי אור יהי רקיע כו'

So too, and more than this without end or limit, is it considered, in relation to the Holy One, blessed be He, to speak the word of G-d in the Ten Utterances, "Let there be light," "Let there be a firmament," etc.,

שהן מילין דהדיוטא יותר מעפר וחרס לגבי הכסף וזהב

for they are commoners' matters, more so than dust and potsherds in relation to silver and gold.

שהם ג"כ ענינים גשמיים בחיי דומם כמו העפר והחרס ומן העפר נלקחין אלא בצרוף את הכסף ובכחון את הזהב נעשו חשובים מאד ומוכדלים הרבה מן העפר עד שאין לעפר ערך עמהם

For these too are physical things, of the level of the inanimate, like the dust and the potsherds, and they are taken from the dust, except that through the refining of the silver and the testing of the gold they have become very precious and far removed from the dust, until the dust bears no comparison with them.

אבל העולמות לגבי הקב"ה ואפילו עולמות עליונים וג"ע [וגן עדן] העליון אין ערוך אליו כלל ולית מחשבה תפיסא ביה כלל ומאפס ותהו נחשבו לו

But the worlds, in relation to the Holy One, blessed be He, even the upper worlds and the higher Gan Eden, bear no comparison to Him at all; "no thought can grasp Him" at all, and "they are accounted by Him as nothing and void."

(ועיין מענין הדיוט במא"א [במאורי אור] אות ה' ס"ל ובזח"ג [ובזהר חלק ג] תצא דרע"ו א'), אלא כל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו

(And see on the subject of hedyot [commoner] in Me'orei Or, the letter hei, section 30, and in the Zohar, Part III, Teitzei, 276a.) Rather, all that the Holy One, blessed be He, created, He created only for His glory.

ולכן אומרים המלאכים קדוש וגוי מלא כל הארץ כבודו לפי שאצלם הוא באמת קדוש ומוכדל לאין קץ ותכלית רם ומתנשא מימות עולם כי אתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא כו'.

And therefore the angels say, "Holy," etc., "the whole earth is full of His glory": because to them He is truly holy and separate without end or limit, "high and exalted from the days of the world"; for "You are He before the world was created, and You are He," etc.

7 ואני ה' לא שניתי כתיב אלא מלא כל הארץ התחתונה דוקא כבודו פי' לבושו. דר' [דרבנן] יוחנן קרי למאני מכבדותא ששם נתלבש במעשה המצות וקיום התורה וגם התורה היא חכמתו ורצונו ית' שהוא כבודו.

And it is written, "I, Havayah, have not changed." Rather, "the whole earth," the lower one specifically, "is full of His glory": that is, His garment, for Rabbi Yochanan called his clothes "my honorers"; for there He is en clothed in the performance of the mitzvos and the fulfillment of the Torah. And the Torah too is His wisdom and His will, may He be blessed, which is His glory.

דהיינו הוד מעטה לבושו הוא מלא כל הארץ וכבוד הוא גימטריא ל"ב נתיבות חכמה הם הילוכים והשתלשלות חכמה עילאה בהשתלשלות העולמות למטה מטה

That is, the splendor, the mantle of His garment, is what fills the whole earth. And kavod (glory) has the numerical value of the thirty-two paths of wisdom, which are the courses and the chaining-down (hishtalshelus) of the supernal Chochmah (wisdom) in the chaining-down of the worlds, lower and lower,

עד שנתלבשה בתורה שבעל פה ובעולם הזה יש נתיבות הרבה שנתלבש בסדר זרעים ויש הרבה בסדר מועד וכו': (ועמ"ש סד"ה ושמתי כדכד גבי וכל גבולך):

until it was en clothed in the Oral Torah and in this world: there are many paths that are en clothed in the Order of Zeraim, and many in the Order of Moed, and so on. (And see what is written at the end of the discourse beginning "I will make your windows of kadkod," on "and all your borders.")

8 ב והנה כלל כל התורה ומצות הם ג' מדרגות שהם תורה ותפלה וצדקה וכדתנן על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים,

2. Now, all of the Torah and the mitzvos, taken as a whole, are three levels, which are Torah, prayer and charity; as we learned in the Mishnah: "On three things the world stands: on the Torah, on the service, and on acts of kindness."

כי תפלה היא במקום עבודת הקרבנות וגמילות חסדים היינו צדקה.

For prayer is in place of the service of the sacrifices, and acts of kindness are charity.

9 וכנגד ג' דברים אלו כתיב בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהם מחשבה דבור ומעשה. בראתיו היא בחי' מחשבה שהיא בחינת בריאה יש מאין והיא נגד התפלה שהיא עבודה שכלב זו הכוונה במחשבה ברעותא דליבא.

And corresponding to these three things it is written, "I have created him, I have formed him, indeed I have made him," which are thought, speech and action. "I have created him" is the level of thought, which is the level of creation (beriah), something from nothing; and it corresponds to prayer, which is "the service of the heart": this is the intention in thought, with the desire of the heart.

כמאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה ודבור התפלה הוא רק שיהיה הקול מעורר הכוונה לכן היא במקום הקרבנות ועבודת הקרבנות היתה תלויה בכהנא בעובדא וברעותא דליבא כנוצר בזהר.

As our Sages, of blessed memory, said, "Prayer without intention is like a body without a soul"; and the speech of prayer is only so that the voice should arouse the intention. Therefore it is in place of the sacrifices, and the service of the sacrifices depended on the Kohen, with the deed and with the desire of the heart, as is mentioned in the Zohar.

10 והיינו שתהיה כוונתו ומחשבתו דבוקה בה' להיות מרכבה אליו ית' ולמסור נפשו ורצונו לה' ית'

That is, that one's intention and thought cleave to G-d, to be a chariot for Him, may He be blessed, and to give over one's soul and will to G-d, may He be blessed,

להיות לו רק רצון אחד ולב אחד לאביו שבשמים שלא להפרד מיחודו ואחדותו ית' ע"י סור מרע ועשה טוב דהיינו כד אתכפייא סט"א [סטרא אחרא] אזי יאיר עליו אור ה' על נפשו.

so as to have only one will and one heart for one's Father in heaven, so as not to be separated from His unity and oneness, may He be blessed, through "turn away from evil and do good"; that is, when the sitra achra (the other side) is subdued, then the light of G-d will shine upon him, upon his soul.

11 ועד"ז תקנו ברכות השחר בא"י [ברוך אתה ה'] אלהינו מלך העולם כי אנו מבקשים שימשך בחי' הוי' להוות העולמות שלא יופסק חיותם וקיומם ולא יסתלק למעלה כטבע האש ח"ו [חס ושלום]

Along these lines they instituted the morning blessings: "Blessed are You, G-d (Havayah), our G-d, King of the world." For we ask that the level of Havayah be drawn down to bring the worlds into being, that their life-force and existence not be cut off and that it not withdraw upward, as is the nature of fire, G-d forbid;

ולהיות בחי' אלהינו שנהיה בטלים אליו בחי' מרכבה אליו ית' עד שיקרא שמו עלינו שהוא אלהינו כמ"ש אלהי אברהם על שם שהוא בחי' מרכבה ולא להיות דבר יש ונפרד בפ"ע [בפני עצמו]

and that there be the level of "our G-d," that we be nullified to Him, the level of a chariot for Him, may He be blessed, until His Name is called upon us, that He is "our G-d," as it says, "the G-d of Avraham," because he was the level of a chariot, and not to be an existent thing, separate by itself.

רק מלך העולם פי' מה שהוא מהוה ומחיה העולמות להיות יש ונפרד בפ"ע [בפני עצמו] הוא מפני היותו מלך שמו נקרא

But as for "King of the world," its meaning is that His bringing the worlds into being and giving them life as existent and separate by themselves is because He is King, "His Name is called King";

ואין מלך בלא עם מלשון עוממות דברים זרים ונפרדים שאם יהי' [יהיה] לאדם הרבה בנים אין נקרא שמו מלך עליהם כמ"ש במ"א.

and there is no king without a people (am), from the term omemos (dimmed): things that are foreign and separate. For if a man has many sons, he is not called a king over them, as is explained elsewhere.

משא"כ ישראל נקראים בנים למקום ברא כרעא דאכוה שהרגל בטלה אצל הראש כמ"ש במ"א.

Israel, however, are called children of the Omnipresent; "a son is the leg of his father," for the leg is nullified to the head, as is explained elsewhere.

12 והנה כל חיות וקיום העולמות והתהוותם מאין ליש תמיד תלוי במה שאנחנו ממשיכים עלינו אלהותו ית' להיות בטלים אליו כי הנשמות המה פנימית העולמות.

Now, all the life-force and existence of the worlds, and their constant coming into being from nothing to something, depends on our drawing His G-dliness, may He be blessed, upon ourselves, to be nullified to Him; for the souls are the inner dimension (pnimiyus) of the worlds.

כמאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלי ישראל שישאל הם קיום ומעמד כל העולמות

As our Sages, of blessed memory, said, "Just as the world cannot be without winds, so the world cannot be without Israel"; for Israel are the existence and the mainstay of all the worlds.

(ועמ"ש מזה בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום), והוא כמשל חיי הגוף שתלויים בפנימיות נפש החיונית שאם יש איזה מאורע בנפשו החיונית גם כל גופו נהפך לחולה.

(See what is written on this in the discourse beginning "And Moshe said, 'Eat it today.'") It is like the life of the body, which depends on the inner dimension of the vital soul: if anything happens to one's vital soul, his whole body too becomes ill.

לכן אומרים בא"י [ברוך אתה ה'] אלהינו מלך העולם פי שיבורך ויומשך להיות שם הוי' להוות כל הנמצאים ע"י שיהי' [שיהיה] לנו בבחי' אלהינו ואזי יהי' [יהיה] מלך העולם,

Therefore we say, "Blessed are You, G-d (Havayah), our G-d, King of the world": that is, that the Name Havayah be blessed and drawn down to bring all beings into existence, through His being for us in the level of "our G-d"; and then He will be "King of the world."

ותיקנו לומר כן בכל שחר להיות כי מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית ומהווה אותם ליש מאין המוחלט.

And they instituted saying this every morning, because "in His goodness He renews each day, constantly, the work of creation," and brings them into being as something from absolute nothingness.

אך אין נמצא משל כמוהו ודוגמתו למטה כלל להראות בחוש רק אפס קצהו שבכל יום מאיר מחשך הלילה וכבריתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא.

But there is no analogy like it, or example of it, below at all, to show it to the senses, except the barest edge of it: that every day it becomes light out of the darkness of the night, like the creation of the world, "first darkness and then light."

13 והרי הוא כמו יש מאין. ולכן בראש השנה אומרים זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון. כי בראש השנה נברא העולם ותמיד בכל שנה חוזר הדבר לקדמותו.

And this is like something from nothing. Therefore on Rosh Hashanah we say, "This day is the beginning of Your works, a remembrance of the first day." For on Rosh Hashanah the world was created, and always, every year, the matter returns to its original state.

יצרתיו הוא בחי' הדבור שעושה צורה לאותיות המחשבה ואין אותיות הדבור יש מאין כמו אותיות המחשבה

"I have formed him" is the level of speech, which gives form to the letters of thought; and the letters of speech are not something from nothing as the letters of thought are,

כי כבר היו אותן האותיות בתוך המחשבה ואינם אלא בחי צורה והתגלות לאותיות המחשבה שהוא כמין חומר לצורה זו והוא נגד התורה שעיקר מצותה בדיבור.

for those same letters were already within the thought, and they are only the form and revelation of the letters of thought, which is a kind of matter for this form. And it corresponds to the Torah, whose mitzvah is chiefly in speech.

14 וכמ"ש ושננתם לבניך ודברת בם. וכתוב והגית בו יומם ולילה וק"ל [וקיימא לן] דהרהור לאו כדיבור דמי ואין יוצא ידי חובתו בהרהור לבד.

As it is written, "And you shall teach them diligently to your children, and you shall speak of them"; and it is written, "And you shall recite it day and night"; and we hold [as law] that thinking is not like speaking, and one does not fulfill one's obligation with thinking alone.

והגם שמעלת התורה עולה למעלה מעלה על מעלת התפלה. כמו שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] ותלמוד תורה כנגד כולם. אך אדרבה לפי שמעלתה במקורה היא ברום המעלות ברצון העליון ב"ה הנק' סתימא דכל סתימין אי אפשר לקבל אורה בבחי גילוי עד שתדל למטה ותתלבש בגשמיות עולם הזה

And although the virtue of the Torah rises far, far above the virtue of prayer, as our Sages, of blessed memory, said, "And the study of Torah is equal to them all," yet on the contrary: precisely because its virtue in its source is at the height of all levels, in the Supernal Will, blessed be He, which is called "the most hidden of all hidden things," it is impossible to receive its light in a revealed way until it descends below and is en clothed in the physicality of this world:

הקל קול יעקב בהבל פיהם שבהם יתלבש אור ה' הגנוז בתורתו ומאיר בבחי גילוי להחיות כל העולמות עליונים ותחתונים.

"the voice is the voice of Yaakov," in the breath of their mouths, in which the light of G-d hidden in His Torah is en clothed, and it shines in a revealed way to give life to all the worlds, upper and lower.

וכידוע לידועי חן שכל דבר עליון מאד אינו בא לידי גילוי אורו אלא למטה בסוף מעשה כנ"ל.

And as is known to those who know chen [the hidden wisdom], everything very high comes to the revelation of its light only below, at the end of action, as mentioned above.

אף עשיתיו כנגד מעשה הצדקה.

“Indeed I have made him” corresponds to the deed of charity.

15 והנה בג' דברים אלו אנו ממשיכין עלינו אור ה' להיות האור נאחז כמו ע"ד משל בפתילה או בעצים

Now, through these three things we draw the light of G-d upon ourselves, so that the light takes hold, as, by way of analogy, in a wick or in wood.

וכמו שאנו רואים שאור הנאחז בעצים נעשה אור הרבה במאד מאד אבל הוא גס ועב.

And as we see, the light that takes hold in wood becomes a very, very great light, but it is coarse and thick.

16 והנאחז בפתילה הוא אור מועט אבל הוא דק. ככה ענין התאחזות אור ה' במחשבה הוא אור מועט שאין פעולתו בהתגלות כל כך להחיות העולמות כמו פעולת המעשה ודבור בתלמוד תורה דעקימת שפתיו הוי מעשה,

And that which takes hold in a wick is a small light, but it is fine. So too the taking hold of the light of G-d in thought is a small light, whose effect in giving life to the worlds is not as revealed as the effect of action, and of speech in the study of Torah, for the moving of one's lips counts as an action.

וכמו שאמר הכתוב היום לעשותם כתיב כי זה כל האדם ותכלית ירידת נשמתו לעוה"ז להמשיך אור ה' בבחי' גילוי מרום המעלות עד סוף המעשה.

And as Scripture says, “Today, to do them,” is what is written. “For this is the whole of man,” and the purpose of his soul's descent to this world: to draw down the light of G-d in a revealed way from the height of the levels to the end of action.

אבל השראת אור ה' במחשבה היא רוחנית דקה מרוחניות הנמשך ונתפשט למטה בבחי' המעשה, [ועד"ז בודקין את החמץ היש והגסות לאור הנר דוקא שהכירור הוא במחשבה ועמ"ש ע"פ ובבואה כו' אמר עם הספר כו'],

But the resting of the light of G-d in thought is a spirituality finer than the spirituality that is drawn down and spreads out below, in the realm of action. [Along these lines, one searches for the chametz, the sense of self and the coarseness, by the light of a candle specifically, for the refinement is in thought; and see what is written on the verse “And when she came,” etc., “he said with the letter,” etc.]

אלא שבבחינת המעשה והדבור התפשטות האור הוא הרבה וניכר פעולותיו,

Only, in the realm of action and speech, the spreading of the light is great and its effects are noticeable.

וכמו שאנו רואים ברוחניות האדם בנפש החיוניות שפעולת המחשבה שבראש אינה כ"כ [כל כך] כמו פעולת הרגלים שהם מנענעים את כל הגוף ומוליכים ממקום למקום לעפ"כ [אף על פי כן] הראש הוא העיקר חיותו שבו תלוי כל חיות נפש האדם אלא ששניהם צריכים זה לזה.

As we see in the spiritual side of a person, in the vital soul: the activity of thought, which is in the head, is not as much as the activity of the legs, which move the whole body and carry it from place to place; nevertheless, the head is the main seat of its life-force, on which all the life-force of a person's soul depends; but the two need each other.

כך הענין בתורה ותפלה וצדקה שכולם צריכים זה לזה:

So it is with Torah, prayer and charity: they all need each other.

17 ג והנה לתוספת ביאור הכתוב כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא צריך להזכיר כי כשם שהאש אינו נתפס ונאחז היטב בפתילה או בעצים להאיר על הארץ כ"א כשהוא אש אוכלת

3. Now, to explain further the verse "For Havayah your G-d is a consuming fire," we must mention that just as fire does not catch and take hold well in a wick or in wood, to give light upon the earth, except when it is a consuming fire,

דהיינו כשהיא אוכלת מה שמאחזין בה שהפתילה או העצים יהיו נוחין ומוכשרין להתאכל ולכלות בה that is, when it consumes what is made to hold it, so that the wick or the wood are yielding and fit to be consumed and spent in it,

כך אין אור ה' נאחז יפה ושורה בנפש האדם באחד מג' דברים אלו כי אם בביטול רצון וכלות הנפש אליו ית' כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח.

so too the light of G-d does not take hold well and rest in the soul of a person through any one of these three things, except with the self-nullification (bittul) of the will and the soul's expiring [in longing] for Him, may He be blessed; for "spirit brings spirit and draws down spirit."

18 ולכן תלוי המשכת אור ה' ע"י התורה והמצות בישראל כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל

Therefore the drawing down of the light of G-d through the Torah and the mitzvos depends on Israel, as it is written, "He established a testimony in Yaakov and placed a Torah in Yisrael";

כי יעקב וישראל הוא בחי אתכפיא ואתהפכא שבזה תלוי המשכת אור ה' ע"י התורה והמצות משא"כ בלא ביטול רצון אין יכולת להמשיך ועמ"ש ע"פ הבאים ישרש.

for Yaakov and Yisrael are the levels of iskafya (subduing) and is'hapcha (transforming), on which the drawing down of the light of G-d through the Torah and the mitzvos depends; whereas without self-nullification of the will there is no ability to draw it down. And see what is written on the verse "In days to come, Yaakov shall take root."

19 והנה ע"י ג' דברים אלו שאנו ממשיכין בהם אור ה' אף שנתלבש בדברים גשמיים שכל אנושי על זה נאמר אני כברוש רענן

Now, through these three things, by which we draw down the light of G-d although it is encloded in physical things [and] human intellect: of this it is said, "I am like a fresh cypress (berosh)."

פ"י ברוש הוא ארו דק שיכולין לכוף ראשו לעיקרו ואח"כ כשחוזר לקדמותו הנה הוא מעלה את הדבר הניתן עליו כשהיה בכפיפתו לגבהו למעלה מאד, [וכענין הנמצא בספרים במעשה דיואב ברבת בני עמון],

That is, a berosh is a slender cedar whose top can be bent down to its base, and afterwards, when it returns to its former state, it raises the thing that was placed on it while it was bent, up to its height, very high [as in the account found in the books, of the episode of Yoav at Rabbas Bnei Ammon].

כך אמר הקב"ה אני הוא שנתלבש במעשה התחתונים כברוש רענן, ע"י כפיפת קומתו כביכול [ועמ"ש"ל [ועיינן מה שכתוב לעיל] סד"ה קול דודי בענין דומה דודי לצבי ובד"ה קדש ישראל בענין פ"י ואנכי תרגלתי לאפרים]

So the Holy One, blessed be He, said: I am the one who is encloded in the deeds of the lower beings, "like a fresh cypress," through the bending of His stature, as it were [and see what is written above, at the end of the discourse beginning "The voice of my Beloved," on the subject of "My Beloved is like a gazelle," and in the discourse beginning "Israel is holy," on the explanation of "And I taught Ephraim to walk"],

שע"י זה תתעלה נפש האדם בעילוי אחר עילוי לאור באור א"ס ב"ה והיתה נפשו צרורה בצרור החיים את ה' ממש ועמ"ש מזה גבי שבת שבתון.

so that through this a person's soul is raised, ascent after ascent, to be illumined with the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, "and his soul shall be bound up in the bond of life with Havayah" Himself. And see what is written on this regarding "a Sabbath of complete rest."

20 והנה את זה לעומת זה עשה אלהים אש זרה כנגד אש אוכלה וג"כ נתלבש במחשבה דבור ומעשה אשר לא לה' המה בחינת קלון לעומת כבוד. וכמ"ש כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון

Now, "G-d made the one opposite the other": a strange fire opposite the consuming fire; and it too is en clothed in thought, speech and action "that are not G-d's," the level of disgrace (kalon) opposite glory (kavod), as it is written, "The wise shall inherit glory, but fools carry off disgrace."

וכשם שעל הטובה תתעלה נפשו מאד ביתר שאת מכאשר תוכל הנפש שאת לפי השגתה להיות צרורה בצרור החיים את ה' ממש. כך לעומת זה על הרעה נאמר ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע

And just as, for the good, one's soul is raised very high, "with greater exaltation" than the soul is able to bear according to its comprehension, to be "bound up in the bond of life with Havayah" Himself, so, opposite this, of the evil it is said, "And the soul of your enemies He shall sling out, as from the hollow of a sling";

דהיינו קליעה למקום רחוק מאד מאד מאור פני ה' כמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה וגו'.

that is, being slung to a place very, very far from the light of G-d's countenance, as it is written, "And I will surely hide My face on that day, for all the evil," etc.

21 ועמ"ש מענין כף הקלע בד"ה צו את בני [בני ישראל] כו' את קרבני לחמי. והעצה היעוצה לזה הוא עשות התשובה ובפרט בעשרת ימי תשובה שאז הזמן ועת לכל חפץ להושיכם אל מקורם

And see what is written on the subject of "the hollow of the sling" in the discourse beginning "Command the children of Israel... My offering, My bread." And the counsel given for this is to do teshuvah (return), and especially in the Ten Days of Teshuvah, for then is the season, "and a time for every desire," to settle them back in their source;

ואזי ישתפך נפשו במרירות על ריחוקו מאור פני ה' וישוב אל הוי' וירחמהו כמ"ש ויזעקו אל ה' בצר להם,

and then his soul will pour itself out in bitterness over its distance from the light of G-d's countenance, "and he will return to Havayah, and He will have mercy on him," as it is written, "And they cried out to Havayah in their distress."

ועיקר התשובה כמ"ש אליך ה' נפשי אשא לבטל רצונו אליו ית' שיהי' [שיהיה] לו רצון אחד לאביו שבשמים בתשוקה וכלות הנפש ממש ולבקש מלפניו ית' שישרה עליו אור ה' ורצונו להיות לו ביטול רצון,

And the essence of teshuvah is as it is written, "To You, Havayah, I lift up my soul": to nullify one's will to Him, may He be blessed, so as to have one will for one's Father in heaven, with longing and the very expiring of the soul, and to ask of Him, may He be blessed, that the light of G-d and His will rest upon him, so that he have the self-nullification of the will.

ועד"ז תקנו לומר בקשת סלח לנו מחל לנו שאינו כפשוטו כ"א חטאת מה תפעל לו ומה ענין המחילה, אלא הענין לבקש המחילה והתגלות הרצון שישוב רצונו להיות שורה עלינו לעשות רצונו ית' בלב שלם ונפש חפצה

Along these lines they instituted the request "Forgive us, pardon us," which is not meant literally, for "if you have sinned, what do you do to Him?" and what would pardon mean? Rather, the point is to ask for pardon and the revelation of the will: that His will return to rest upon us, so that we do His will, may He be blessed, with a whole heart and a willing soul.

ואומרים מי כמוך אב הרחמים זוכר כו'. פי' כל התהוות עולמות עליונים ותחתונים מראש ועד סוף הוא לפניו ית' זכירה אחת, וכמ"ש בזהר דבמחשבה אחת ברא את העולמות לפי שהוא ית' צופה ומביט עד סוף כל הדורות וקורא הדורות מראש,

And we say, "Who is like You, merciful Father, who remembers..." etc. That is: the entire coming into being of the upper and lower worlds, from beginning to end, is before Him, may He be blessed, a single remembrance; as is written in the Zohar, that with a single thought He created the worlds, because He, may He be blessed, looks and sees to the end of all the generations, and "calls the generations from the beginning."

וא"כ מיד כשעלו כל העולמות במחשבה להבראות הרי כבר נגמרו ונשלמו בריאתם לפניו ית'. [ועמ"ש מזה בד"ה תקעו בחדש].

If so, as soon as all the worlds arose in thought to be created, their creation was already finished and complete before Him, may He be blessed. [And see what is written on this in the discourse beginning "Blow the shofar on the new moon."]

22 והנה נראה בחוש גודל הצמצום שצמצם אור א"ס ב"ה במחשבה אחת ושאינה לפי ערכו ומהותו כלל והכל הוא מפני היותו אב הרחמים.

Now, one sees plainly the greatness of the tzimtzum (contraction) by which the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, was contracted into a single thought, which is not in keeping with His worth and essence at all; and all this is because He is the merciful Father.

פ"י שמהוה וממשיך מדת רחמנות לרחם על העולמות ולהוותם ולקיימם תמיד בצמצום מחשבה אחת,

That is, He brings into being and draws down the attribute of compassion, to have compassion on the worlds, to bring them into being and to sustain them constantly, through the contraction of a single thought.

ומזה יתבונן האדם לעורר רחמים רבים על נפשו איך שנפלה מטה מטה מאד בהסתכלו בשרשו דע מאין באת. פ"י מבחי"אין שהוא בחי"אב הרחמים.

And from this a person should reflect, so as to arouse great compassion on his soul, how it has fallen very, very low, when he looks at its root: "Know from where (me'ayin) you came," that is, from the level of Ayin (nothingness), which is the level of the merciful Father.

23 וא"כ הירידה שירד מאור פניו ית'. היא גדולה מאד ומאיגרא רמא כו' ובזה יתמרמר נפשו מאד ונגעה עד נקודת הלב ממש שיכלה נפשו ולכבו וישוב אל ה'.

If so, the descent by which he has come down from the light of His countenance, may He be blessed, is very great, "from a high roof," etc. And through this his soul will be very bitter, and it will touch the very point of the heart, so that his soul and heart will expire, and he will return to G-d.

וע"י תשובה מאהבה רבה כזו הנה הזדונות נעשו כזכיות פ"י כשם שע"י הזכיות תתעלה נפשו באור ה' כך תתעלה נפשו ע"י המרירות הגדולה הזאת מחמת הזדונות ובמקום שבעלי תשובה כו':

And through teshuvah out of such great love, the willful sins become like merits. That is, just as through merits his soul is raised in the light of G-d, so his soul is raised through this great bitterness on account of the willful sins; and "in the place where baalei teshuvah [stand]," etc.

24 ד כי הנה במשה רבינו כתיב ושמתיך בנקרת הצור כשרצה להוריד י"ג מדות הרחמים. פי' מבחי' צור עליון מקור ושרש כל שרשי התהוות, כמ"ש הביטו אל צור חצבתם

4. For of Moshe our teacher it is written, "And I will place you in the cleft of the rock," when he wished to bring down the Thirteen Attributes of Mercy. That is, from the level of the Supernal Rock, the source and root of all the roots of coming-into-being, as it is written, "Look to the rock from which you were hewn."

ונקי' צור כמו למשל צור החלמיש שמכין בו להוציא האש שהיסוד האש שבו הוא בכח ובהעלם ולא בפועל.

And it is called "rock" as, for example, the flint rock, which one strikes to bring out fire, for the element of fire in it is potential and hidden, and not actual.

כך כביכול נקרא צור, צור חיינו כי הוא שרש ומקור לכל שרשי ההוי"ה, ושרש ההוי"ה הוא בו בהעלם בכח ולא בפועל שמבחי' שם הוי' להיות מהוה כל הנמצאים מאין ליש. שהוא בחי' אש אוכלה הנ"ל.

So, as it were, He is called "Rock," "the Rock of our life," for He is the root and source of all the roots of havayah (coming into being), and the root of coming-into-being is in Him hidden, in potential and not in actuality; [the coming-into-being] that is from the level of the Name Havayah, to bring all beings into existence from nothing to something, which is the level of the "consuming fire" mentioned above.

אבל בחי' הצור הוא שממנו נמשך ונתהווה בחי' אש אוכלה הנ"ל [ועיין בפרדס שער י"א פ"ג [פרק ג'] ועמ"ש סד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל]].

But the level of the Rock is that from which the level of the "consuming fire" mentioned above is drawn forth and comes into being. [See Pardes, Sha'ar 11, chapter 3; and see what is written at the end of the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be."]

25 והנה גדול כחן של בעלי תשובה שמגיעים עד בחי' הצור הנ"ל כמו למשל אם נכבה מאור האש מוציאים האש מצור החלמיש.

Now, great is the power of baalei teshuvah, for they reach as high as the level of the Rock mentioned above; as, for example, if the light of the fire has gone out, one brings fire out of the flint rock.

כך הענין בבעל תשובה שנכבה אצלו מאור האש אוכלה לפי שאין להם בחי' הפתילה והעצים להתאחז בהם האור שהן הם תורה ומעשים טובים,

So it is with a baal teshuvah, in whom the light of the consuming fire has gone out, because they lack the wick and the wood for the light to take hold of, which are Torah and good deeds:

הנה ע"י המרירות הגדולה בנקודת הלב שהוא למעלה מהזמן ואין חפץ בזמן ומקום כלל שמואס בחי' נפשו כענין ר' אליעזר בן דורדיא שבכה עד שיצאת נשמתו,

through the great bitterness in the point of the heart, which is above time, so that he has no desire for time and space at all, for he despises the life of his soul, as in the case of Rabbi Eliezer ben Durdaya, who wept until his soul departed,

הרי מחמת זה מגיע לבחי' הצור למעלה מעלה מבחי' התהוות היות והמשכת זמן ומקום [כמש"ש] [כמה שכתוב שם] הנה מקום אתי].

because of this he reaches the level of the Rock, far, far above the level of the coming into being of existences and the drawing forth of time and space [as it is written there, "Behold, there is a place with Me"].

26 ולכן יצאת בת קול שהוא מזומן לחי' עוה"ב [עולם הבא] כמעשה הצדיקים שנהנין מזיו תורתן ועבודתן, ואף שלא היה לו תומ"צ [תורה ומצות] מפני היותו דבוק במקורא ושרשא דכולא, אך לא כל אדם זוכה לזה.

Therefore a heavenly voice went forth [saying] that he is destined for the life of the World to Come, in the manner of the righteous, who enjoy the radiance of their Torah and their service, even though he had no Torah and mitzvos, because he was cleaving to the source and root of all. But not every person merits this.

27 ולכך אנו מתפללים השיבנו ה' אליך ונשובה שיהיה תחלה אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] בכדי שיוכל להיות אח"כ אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] ונשובה אח"כ,

Therefore we pray, "Bring us back to You, Havayah, and we shall return": that there first be an arousal from above, so that afterwards there can be an arousal from below, "and we shall return" afterwards.

ואף כי לעולם באתעדלית [באתערותא דלתתא] תלוי אתעדלית [אתערותא דלעילא] אעפ"כ [אף על פי כן] חדש ימינו כקדם. פי' כמו שהיה תחלת בריאת העולמות מחמת רצונו הטוב כי חפץ חסד הוא.

And even though the arousal from above always depends on the arousal from below, nevertheless, "renew our days as of old": that is, as it was at the beginning of the creation of the worlds, from His good will, "for He desires kindness."

28 וענין חדש ימינו כי הימים נקראים המשכת אור ה' כמ"ש לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם כו' והיה לך הוי' לאור עולם

And the meaning of "renew our days": the days are called the drawing down of the light of G-d, as it is written, "The sun shall no longer be your light by day," etc., "and Havayah shall be for you an everlasting light."

וע"ז אנו מבקשים שיאיר עלינו אור חדש מבחי' הצור הנ"ל אף שנפסק ממנו האור הראשון מבחי' אש אוכלה הוא והיינו כמו בחושך,

And for this we ask: that a new light shine upon us from the level of the Rock mentioned above, even though the first light, from the level of "He is a consuming fire," has been cut off from us, and we are as in darkness.

וזהו כי ביום הזה שהוא יוהכ"פ [יום הכפורים] יום התשוב' [התשובה] שמתעורר ומתגלה למטה בחי' חפץ חסד ע"י החמשה תפלות לכך יכפר עליכם סתם מאן דלית ליה שם ידיעא ולא אתפס בשם ולא אתרמיז בשום אות וקוצא כלל,

And this is [the meaning of] "For on this day," which is Yom Kippur, the day of teshuvah, when the level of "He desires kindness" is aroused and revealed below through the five prayers: therefore [it says] "He shall make atonement for you" unspecified, [meaning] the One who has no known name, who is not grasped by any name and is not alluded to by any letter, or the tip of a letter, at all;

כי שמות ההוי"ה מורים על המשכת מאין ליש מהעלם אל הגילוי להיות ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין.

for the Names of havayah (coming into being) indicate the drawing forth from nothing to something, from concealment to revelation, to be the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

משא"כ הקב"ה בכבודו ובעצמו לא שייך עליו לומר לא בחי ממלא כל עלמין ולא בחי סובב כל עלמין.
שאינו בגדר עלמין כלל

But of the Holy One, blessed be He, in His glory and His very Self, it does not apply to say either the level of "filling all worlds" or the level of "encompassing all worlds," for He is not within the bounds of worlds at all.

ושם מקור הסליחה וכפרה נושא עון ועובר על פשע

And there is the source of forgiveness and atonement, "who bears iniquity and passes over transgression";

כי לפניו ית' לגבי עצם מהותו כביכול לא שייך שום פגם ועון ופשע כ"א בהמשכות היורדות מאור פניו ית' ע"י כמה צמצומים ומסכים ולבושיי [ולבושין / ולבושים] רבים.

for before Him, may He be blessed, in relation to His very essence, as it were, no blemish, iniquity or transgression applies at all, but only in the drawings-down that descend from the light of His countenance, may He be blessed, through many contractions (tzimtzumim) and screens and many garments.

29 וזהו מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, לפני הוי' דוקא דהיינו בטרם שנאצלו בחי' המשכת ההיות להוות כל הנמצאים

And this is [the meaning of] "from all your sins before Havayah you shall be purified": before Havayah specifically, that is, before the level of the drawing forth of the existences, to bring all beings into being, was emanated;

ואזי תטהרו כשתעלו ותגיעו למדרגה ההיא דהיינו לבחי' צור הנזכר לעיל

and then "you shall be purified," when you rise and reach that level, that is, the level of the Rock mentioned above.

[וע' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ס"פ אחרי תטהרו בגימ' [בגימטריא] כת"ר כי הנה תרי"ג מצות עם ז' דרכנן הם ממשיכים תרי"ך עמודי אור

[And see the Ramaz, at the end of Parshas Acharei: tit'haru ("you shall be purified") has the numerical value of Keser (the Crown), for the 613 mitzvos, together with the 7 [mitzvos] of the Sages, draw down 620 pillars of light.

אך אם חטא על הנפש וחסר ופגם בהמשכות הנ"ל הנה התיקון לזה הוא ע"י התשובה שגדול כחה למלאות כל הפגמים והחסרונות וזהו ענין תטהרו בגימ' [בגימטריא] תר"ך כו' ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך כו':]

But if one has sinned against the soul, and has left lacking and blemished these drawings-down, the repair for this is through teshuvah, whose power is great to fill all the blemishes and deficiencies; and this is the meaning of tit'haru having the numerical value 620, etc. And see what is written in the discourse beginning "For this commandment which I command you," etc.]

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל...

For on This Day He Shall Atone for You

1 כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. להבין כפל לשון לטהר ותטהרו.

“For on this day He shall atone for you, to purify you; from all your sins, before Havayah, you shall be purified.” [We need] to understand the double expression, “to purify” and “you shall be purified.”

צריך לבאר ענין עשיית [עשרת ימי תשובה] ולמה הוקבעו עשרה ימים דוקא והיום הזה הוא יום העשירי יכפר עליכם הלא כל זמן שעושים תשובה היה צריך שיומחל להם מיד.

We need to explain the matter of the Ten Days of Teshuvah: why exactly ten days were fixed, and [why] “this day,” which is the tenth day, “He shall atone for you.” Surely, whenever people do teshuvah, they ought to be forgiven at once.

אך הענין הוא כי ענין התשובה הוא להשיב פנים בפנים אליו ית' כי הלא התשובה הוא לשוב ולהתקרב אליו ית'

But the point is that teshuvah is to turn the face back, face to face, toward Him, may He be blessed. For surely teshuvah is to return and draw close to Him, may He be blessed.

ולכאורה לא שייך לשון זה לגבי הקב"ה דכתיב ביה את השמים ואת הארץ אני מלא ולמה צריך לשוב ולהתקרב אליו ית' ובמה נתרחק.

Yet seemingly this expression does not apply with regard to the Holy One, blessed be He, of whom it is written, “I fill the heavens and the earth.” So why must one return and draw close to Him, may He be blessed, and in what way did one become distant?

אלא הענין הוא כמשל ב' בני"א [בני אדם] שעומדים זה אצל זה רק שחוזרים עורף זה מזה אין לך ריחוק גדול מזה ואין קירוב אלא בהחזרת פנים אל פנים.

Rather, the point is like the analogy of two people who stand next to each other, except that they have turned the backs of their necks away from each other: there is no distance greater than this, and there is no closeness except by turning back face to face.

2 וכך הנה כתיב וראית את אחורי ופני לא יראו שיש בחי' פנים ואחוריים למעלה.

So too, it is written, "You shall see My back, but My face shall not be seen": there is a level of face and [a level of] back Above.

וכתיב יאר ה' פניו אליך פי' שהשפעה תהי' [תהיה] בבחי' הארת פנים מפנימיות רצונו כדכתיב ואוהב את יעקב וכתיב כי מחה אמהה כו'

And it is written, "May Havayah make His face shine upon you"; the meaning is that the flow [of blessing] should be on the level of the shining of the face, from the inner dimension of His will, as it is written, "And I loved Yaakov," and it is written, "For I will utterly blot out," etc.

ולכן ההשפעה שמשפיע לו להחיותו הוא מבחי' אחוריים דהיינו כמאן דשדי בתר כתפוי שנותן לשונאו שאינו נותן ברצון גמור רק כמי שמוכרח להשפיע ואין השפעה זו מבחי' פנימיות ועיקר רצונו.

Therefore the flow that He grants him to give him life comes from the level of the back, that is, like one who throws [something] behind his shoulders, as one who gives to his enemy: he does not give it with full will, but only as one who is compelled to give, and this flow is not from the inner dimension and the essence of His will.

אבל לצדיק בא ההשפעה מבחי' פנימיות רצונו שנותן ברצון גמור ובהארת פנים בשמחה ובטוב לבב ברוב עוז וחדוה.

But to the tzaddik the flow comes from the inner dimension of His will: He gives with full will and with a shining face, in joy and with gladness of heart, with abundant strength and rejoicing.

3 ועד"ז יובן ג"כ ענין התשובה, כי הנה כתיב כי פנו אלי עורף פי' כי פנו אלי שפונים אליו ית' בקיום תורתו ומצותיו.

In the same way the matter of teshuvah will also be understood. For it is written, "For they have turned to Me the back of the neck." The meaning of "for they have turned to Me" is that they do turn to Him, may He be blessed, by keeping His Torah and His mitzvos.

אבל מ"מ אין זה אלא בבחי' עורף שאינו מבחי' פנימית הרצון מאהבה ותשוקה אלא מצות אנשים מלומדה והולך בקרירות.

Nevertheless, this is only on the level of the back of the neck, for it is not from the inner dimension of the will, out of love and longing, but [as] "a commandment of men learned by rote," and he goes about it coldly.

והתשובה היא החזרת פנים בפנים להיות פנימיות רצונו וחפצו בתורת ה' ומצותיו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל.

And teshuvah is turning back face to face, so that his innermost will and desire be in the Torah of G-d and His mitzvos, in joy and with gladness of heart, more than [from] an abundance of all things.

(ועמ"ש מזה ע"פ שובה ישראל והנה ע"י התשובה שהיא החזרת פנים בפנים כנ"ל ע"י נמשך ג"כ מלמעלה ענין ישר יחזו פנימו המבואר במ"א סד"ה כי תשמע בקול גבי לעשות הישר).

(And see what is written on this on the verse "Return, O Israel." Now through teshuvah, which is turning back face to face as mentioned above, through this there is also drawn down from Above the matter of "The upright shall behold His face," which is explained elsewhere, at the end of the discourse beginning "When you heed the voice," on [the words] "to do what is right.")

אך איך תהיה בחינה זו קבוע בנפש האדם צריך להקדים תחילה מאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] גדול תלמוד שמביא לידי מעשה

But how can this level become fixed in a person's soul? We must first preface the saying of our Sages, of blessed memory, "Great is study, for it leads to action."

מכלל שהמעשה הוא העיקר והתלמוד אינו גדול אלא במה שמביא לידי מעשה. וארז"ל [ואמר רבותינו זכרונם לברכה] הלומד שלא לעשות מוטב שנהפך לו שלייתו וכו'.

By implication, action is the main thing, and study is great only in that it leads to action. And our Sages, of blessed memory, said: "One who learns not in order to do, it would have been better for him had his afterbirth been turned over," etc.

ובירושלמי אמרו על פסוק וכל חפצים לא ישוו בה אפילו חפצי שמים שכל המצות אינן כדאי אפילו לדבר אחד של דברי תורה שמעלת עסק התורה יתירה על מעלת קיום המצות.

And in the Jerusalem Talmud they said on the verse “And all things desired cannot compare to her”: even things desired by Heaven; that is, all the mitzvos are not worth even a single word of the words of Torah, for the virtue of occupying oneself with Torah exceeds the virtue of keeping the mitzvos.

וגם בגמ' [בגמרא] שלנו (במ"ק [במועד קטן] ד"ט ע"ב) רמו קראי אהדדי כתיב וכל חפצך לא ישוו בה חפצך ולא חפצי שמים.

And in our Gemara too (in Moed Katan, folio 9, side b), it sets the verses against each other: it is written, “And all the things you desire cannot compare to her”: the things you desire, but not things desired by Heaven.

וכתיב וכל חפצים לא ישוו בה אפי' [אפילו] חפצי שמים, ומשני כאן במצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים וכאן במצוה שאפשר לקיימה ע"י אחרים שמצוה שאפשר לקיימה ע"י אחרים יניחנה ויעסוק בתורה.

And it is written, “And all things desired cannot compare to her”: even things desired by Heaven. And it answers: here [it speaks] of a mitzvah that cannot be done by others, and there of a mitzvah that can be fulfilled by others; for a mitzvah that can be fulfilled by others, one should leave it and occupy himself with Torah.

4 ולכאורה אינו מובן שהרי כל התורה אינו רק פירוש וביאור כיצד תהא המצוה נעשית

Now seemingly this is not understood, for the whole Torah is nothing but the interpretation and explanation of how the mitzvah is to be done.

ואיך ילמוד הוא פירוש וביאור [וביאור] המצוה והמצו' [והמצות / והמצוה] עצמה תיעשה ע"י אחר' [אחריה]. ועמ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' לאמר אנכי כו'.

So how is he to study the interpretation and explanation of the mitzvah, when the mitzvah itself will be done by others? And see what is written on this in the discourse beginning “And G-d spoke, etc., saying: I am, etc.”

וגם להבין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה והעוסק בתורת מנחה כאלו הקריב מנחה.

[We] also [need] to understand the saying of our Sages, of blessed memory: "Whoever occupies himself with the law of the burnt-offering, it is as if he had offered a burnt-offering; and whoever occupies himself with the law of the meal-offering, it is as if he had offered a meal-offering."

והלא הקרבנות תלויים בכהמ"ק [בבית המקדש] ובמזבח וההקרבה תלויה בכהנים דוקא.

But surely the offerings depend on the Holy Temple and on the altar, and the offering up depends specifically on the kohanim.

והיאך מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב והוא איש זר אשר לא מבני הכהנים וגם אין כאן לא בהמ"ק [בית המקדש] ומזבח. (ועמ"ש מזה ג"כ במ"א בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע).

So how does Scripture account it to him as if he had offered [it], when he is a non-kohen, who is not of the sons of the kohanim, and also there is neither Holy Temple nor altar here? (And see what is written on this also elsewhere, in the discourse beginning "When Israel put 'we will do' before 'we will hear.'")

ויוכן כל זה ע"פ ביאור ענין מעלת התו' [התורה] בכללה שהיא מצוה לכל א' וא' ללמוד כל הלכו' [הלכות] התורה אפילו הלכו' [הלכות] שאינן צריכות לכל אדם כגון דיני הוראת איסור והיתר שאינה מסורה אלא למורי הוראות

All this will be understood by explaining the virtue of the Torah as a whole: it is a mitzvah for each and every one to learn all the laws of the Torah, even laws that are not needed by every person, such as the laws of ruling on what is forbidden and what is permitted, which are entrusted only to those who issue rulings,

וכגון משפטים שבין איש לרעהו שאינן מסורים אלא לדיינים ואעפ"כ [ואף על פי כן] המצוה היא על כל אדם אפילו מי שאינו רוצה להיות דין ומורה הוראה בישראל:

and such as the civil laws between a man and his fellow, which are entrusted only to judges. Even so, the mitzvah is on every person, even one who does not wish to be a judge or one who issues rulings in Israel.

5 ב והענין הוא כי הנה כתיב והיו הדברים האלה וגו'. ודברת בם בשבתך בביתך וגו',

2. The point is this. It is written, "And these words shall be," etc., "And you shall speak of them when you sit in your house," etc.

דלכאורה פ"י הדברים האלה היינו האמורים בק"ש [בקריאת שמע] דעלה קאי ובאמת מצות ק"ש [קריאת שמע] היא בשחרית וערבית בלבד ולא כל היום ואיך נאמר ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך כו'.

For seemingly the meaning of "these words" is those said in the Shema, to which it refers; yet in truth the mitzvah of reciting the Shema is only in the morning and the evening, and not all day. So how is it said, "And you shall speak of them when you sit in your house and when you walk, etc."?

דמשמע כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשה בין בשבתך בביתך בין בלכתך בדרך כו'.

For this implies all day and all night, constantly, never to be silent, whether when you sit in your house or when you walk on the way, etc.

אלא ודברת בם בדברי תורה כתיב, וא"כ צריך להבין מהו הדברים האלה דמשמע דקאי על הדברים האמורים למעלה אחד ואהבת כו'.

Rather, "And you shall speak of them" is written of words of Torah. If so, we need to understand what "these words" are, since it implies that it refers to the words said above, "One" and "You shall love," etc.

(וע' מענין על לבבך ברכות בקהלת בפסוק כל הנחלים הולכים אל הים ובפסוק דברתי אני עם לבי).

(And see on the matter of "upon your heart" in the Midrash Rabbah on Koheles, on the verse "All the rivers flow into the sea," and on the verse "I spoke with my heart.")

אך הנה נודע פ"י מלת אחד שהוא לבדו הוא בשמים וארץ וד' רוחות העולם כמו שהיה לבדו קודם בריאת העולם.

But the meaning of the word "One" is known: that He alone is in the heavens and the earth and the four directions of the world, just as He was alone before the creation of the world.

וכמ"ש אני ה' לא שניתני משום דכולא קמיה כלא ממש חשיב, ואין העולמות תופסים מקום כלל רק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד], מלכותך מלכות כל עולמים שמבחי מלכותו נתהווה בריאת העולמות מאין ליש,

As it is written, "I, Havayah, have not changed," because everything before Him is considered as truly nothing, and the worlds take up no room at all, except in [the level of] "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever." "Your kingship is a kingship over all worlds": from the level of His Malchus came the creation of the worlds, from nothing to something,

וכמאמר יחיד חי העולמים מלך דהא דכולא קמ"י [קמיה] כלא חשיב היינו קמיה דוקא משא"כ בבחי' מלכותו הוא שכינת עוזו השוכנת בתחתונים

as in the saying, "Unique One, Life of the worlds, King." For [the statement] that everything before Him is considered as nothing means before Him specifically; whereas on the level of His Malchus, this is the Shechinah (Divine Presence) of His strength, which dwells in the lower realms,

והיינו ע"י רבוא רבבות צמצומים שיהא נגלה כבוד מלכותו ית', (ועמ"ש מזה ע"פ שיר השירים. וע"פ צאינה וראינה לא זו מחבבה כו'), ואי לזאת ואהבת את הוי' אלהיך ממש

and this is through myriads upon myriads of contractions, so that the glory of His kingship, may He be blessed, be revealed. (And see what is written on this on [the verse] "The Song of Songs," and on "Go forth and see": "He did not cease to cherish her," etc.) Therefore, "You shall love Havayah your G-d," truly,

דהיינו להיות האהבה ורעותא דלבא להבטל אליו ית' ממש להיות נפשו נכללת ובטלה במציאות באור א"ס ב"ה ממש דכולא קמיה כלא ממש חשיב.

that is, that there be love and the yearning of the heart to be nullified to Him, may He be blessed, truly, so that his soul be included and nullified in its very existence in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself, for everything before Him is considered as truly nothing.

וזהו אחד ואהבת שמבחינת אחד נמשך להיות האהבה ורעותא דלבא בנפש האדם להיות הוי' ממש אלהיך

And this is "One" [followed by] "You shall love": from the level of "One" there is drawn [the power] for love and the yearning of the heart to be in a person's soul, so that Havayah truly be "your G-d."

והיינו ע"י עסק התורה דכתיב עוטה אור כשלמה שאור התורה עוטה הקב"ה כשלמה שאור א"ס ב"ה ממש מתלבש בהתורה

And this is through occupying oneself with Torah, as it is written, "He wraps Himself in light as in a garment": the light of the Torah wraps the Holy One, blessed be He, like a garment, for the Infinite Light, blessed be He, itself is clothed in the Torah.

(ועמ"ש מזה בד"ה ועשו להם ציצית. ועיין עוד מזה בפ' תולדות קמ"ב ב'. תרומה קס"ד בפ' פנחס רמ"ה ב').

(And see what is written on this in the discourse beginning "They shall make for themselves tzitzis." And see further on this in Parshas Toldos, 142b; Terumah, 164; in Parshas Pinchas, 245b.)

ועל זה נאמר לבושי [לבושין / לבושים] כתלג חיוור כי תחלת הויית השלג הוא מן המים שנקרשו ונעשו שלג ואח"כ כשנפשר ונמס חוזר למים, כך הויית לבוש התורה הוא מבחי' המים שהיא בחי' חכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא.

And of this it is said, "His garment is white as snow." For snow first comes into being from water that has congealed and become snow, and afterward, when it thaws and melts, it returns to water. So too, the garment of the Torah comes into being from the level of water, which is the level of Supreme Chochmah: "He is wise, but not with a knowable wisdom."

ומזה נמשך ג"כ בתורה גשמיות שלפנינו להיות גילוי בחי' חכמתו ורצונו ית'. וזהו חכמה בראש וחכמה בסוף.

And from this there is also drawn, into the physical Torah that is before us, a revelation of the level of His wisdom and will, may He be blessed. And this is "wisdom at the beginning and wisdom at the end."

6 והנה כתיב שער רישי' [רישיה] כעמר נקא אלו הן המשכות כל פרטי ההלכות שבתורה וכמ"ש קווצותיו תלתלים וגוי' תילי תלים של הלכות

Now it is written, "The hair of His head is like clean wool": these are the drawings-down of all the particular laws in the Torah, as it is written, "His locks are curled (taltalim)," etc.: mounds upon mounds (tilei tilim) of laws,

שהן המשכות מבחי' שערות בלבד שהם בחי' הארה מצומצמת ומועטת מעט מזעיר ע"י צמצומים רבים ושונים

which are drawings-down from the level of hairs alone, which are the level of a radiance that is contracted and diminished, a tiny trickle, through many and various contractions.

כמ"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר שלהיות המשכת נפלאותיך ומחשבותיך אלינו בעסק התורה שלפנינו המלובשת בגשמיות עצמו מספר הצמצומים רבים ריבוא רבבות מדרגות עד אין מספר.

As it is written, "Your wonders and Your thoughts toward us: there is no comparison to You; should I tell and speak of them, they are too many to be counted." That is, for there to be a drawing-down of "Your wonders and Your thoughts toward us" in the study of the Torah that is before us, which is clothed in physicality, the contractions "are too many to be counted": many, myriads upon myriads of levels, beyond number.

(ועמ"ש מזה ע"פ ויהי מקץ) כי אין ערוך אליו ית' כלל וכמו שנודע פי' ערך במספר שאפילו אחד לגבי אלף אלפים ורבבות נקרא בשם ערך שהם מסוג א' שהכל נופל תחת סוג המספר,

(And see what is written on this on [the verse] "And it came to pass at the end.") For there is no comparison to Him, may He be blessed, at all; as the meaning of "comparison" in number is known: even one relative to thousands of thousands and myriads is called comparable, since they are of one kind, for all falls under the category of number.

משא"כ לגבי אור א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף כו' לא שייך ערך כלל.

Whereas with regard to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is as its name, having no end, etc., comparison does not apply at all.

7 והנה כתיב סלסלה ותרוממך פי' סלסלה לסלסל ולהפריד השערות שלא יהיו מעורבים ומבולבלין

כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] לא ידעו רבנן מאי סלסלה עד דשמעי וכו' דהוה מהפך במזי"י כו'

Now it is written, "Salseleha, and she will exalt you." The meaning of salseleha is to curl and separate the hairs, so that they are not mixed and tangled, as our Sages, of blessed memory, said: "The Rabbis did not know what salseleha means until they heard," etc., "one who was turning over his hair," etc.

שהסלסול הוא בשערות להפרידם שלא יהא עירוב נימא בחברתה, וכך צריך להפריד כל ההלכות שבגמ' [שבגמרא] שלא יהי' [יהיה] עירוב ובבלבול בין הלכה להלכה.

For curling is done to hairs, to separate them so that one strand is not mixed with its fellow. So too one must separate all the laws in the Gemara, so that there is no mixing and confusion between one law and another.

וכמו שמצינו בכמה מקומות בתלמוד דקאמרי ורמינהו וכו' ומשני לא קשיא הא ר' [רבין] מאיר כו' שמבררין ומלבנין כל הלכה לעצמה שלא תהא הלכה אחרת סותרת אותה ומבלבלתה.

As we find in several places in the Talmud, where they say, "And they raised a contradiction," etc., and it answers, "It is no difficulty: this is Rabbi Meir," etc.: they sort out and clarify each law on its own, so that another law does not contradict it and confuse it.

8 והנה בבחינת סלסול הזה כתיב ותרוממך שנפש האדם מתרוממת ע"י זה לבחי' שער רישי' [רישיה] כעמר נקא והוא מקור התורה

Now of this level of curling it is written, "and she will exalt you": through this a person's soul is raised up to the level of "The hair of His head is like clean wool," and this is the source of the Torah.

שהתורה היא רק בחי' לבוש עוטה אור כשלמה משא"כ התרוממות זו היא למעלה מבחי' לבוש שהיא נוגעת לעצמיות אור א"ס ב"ה ממש (ועמ"ש במ"א ע"פ הנותן שלג כצמר מענין לבושיה כתלג ושער רישיה כו'):

For the Torah is only the level of a garment, "He wraps Himself in light as in a garment," whereas this exaltation is above the level of a garment, for it touches the very essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself. (And see what is written elsewhere on [the verse] "He gives snow like wool," on the matter of "His garment is like snow" and "the hair of His head," etc.)

9 ג וכאשר ישכיל ויתבונן האדם בנפשו איך שע"י סלסול הלכות של התורה תתרומם נפשו לעלות לאור א"ס ב"ה ממש ממילא יגיל וישמח בחדוות ה' הוא אור א"ס ב"ה מקור החיים מקור התענוגים

3. And when a person understands and contemplates in his soul how, through the curling of the laws of the Torah, his soul will be exalted to rise to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, it-self, then of itself he will exult and rejoice in the joy of G-d, that is, the Infinite Light, blessed be He, the Source of life, the Source of delights,

יותר מרוב כל אפילו מחיי עוה"ב [עולם הבא] ג"ע [גן עדן] תחתון ועליון שאין זה אלא זיו כו', וגם בבחי' זיו הזה אמרו על אחר מוטב דלידייניה כו'.

more than an abundance of all things, even more than the life of the World to Come, the lower and the upper Gan Eden, for that is only a radiance, etc. And even concerning this radiance they said about Acher, "Better that he be judged," etc.

10 ומכ"ש [ומכל שכן] וק"ו [וקל וחומר] שישים נפשו בכפו להיות כל ישעו וכל חפצו בעסק התורה להתענג על ה' ממש שהוא מקור החיים ומקור התענוגים

And all the more so, a fortiori, he will place his life in his hand, so that all his salvation and all his desire be in occupying himself with Torah, to delight in G-d Himself, who is the Source of life and the Source of delights.

ואף שאין התענוג הזה נראה ונגלה בהתגלות היינו משום שגדול כח התענוג ההוא שאין העולמות יכולים לסובלו

And though this delight is not seen and revealed openly, that is because the power of that delight is so great that the worlds cannot bear it,

ולכן אינו בא לידי גילוי בהשגת הנבראים

and therefore it does not come to be revealed in the comprehension of created beings.

ואדרבה כ"ש [כל שכן] וק"ו [וקל וחומר] השמחה גדולה יותר לאלהים בהתבוננות נפשו שבודאי שורה עליו גילוי העונג העליון ב"ה מה שאינו נתפס ונקלט בשום השגה ולית מחשבה תפיסא ב"י [ביה],

On the contrary, all the more so, a fortiori, the joy in G-d is greater when his soul contemplates that the revelation of the Supreme Delight, blessed be He, surely rests upon him: that which is not grasped or taken in by any comprehension, and "no thought can grasp Him."

וכן בעסק התורה שהיא בחי' לבושי' [לבושין / לבושים] כתלג חיור, הנה נודע שהמחשבה והדיבור של האדם הן בחי' לבושים מחשבה לבוש הפנימי ודיבור לבוש האמצעי

And so too in occupying oneself with Torah, which is the level of "His garment is white as snow": it is known that a person's thought and speech are the level of garments: thought is the inner garment, and speech the middle garment.

וא"כ כשנפשו של אדם מתלבשת במחשבה ודיבור של התורה הנה היא מתלבשת בלבושו של הקב"ה לבושי' [לבושין / לבושים] כתלג חיור ממש ואין קרבת ה' ממש יותר מזה כמו ע"ד משל שנים שמתכסים בטלית אחד.

If so, when a person's soul is clothed in the thought and speech of the Torah, it is clothed in the very garment of the Holy One, blessed be He, "His garment is white as snow," and there is no closeness to G-d Himself greater than this, as, by way of analogy, two who are covered by one tallis.

(ועמ"ש סד"ה ואשה כי תדור), ובזה יובן מה שבפרשה שניה של ק"ש [קריאת שמע] אומרים ונתתי מטר ארצכם וכי ונתתי עשב בשדך כו'. כאלו מדבר בעדו

(And see what is written at the end of the discourse beginning "And if a woman vows.") And with this will be understood why in the second paragraph of the Shema we say, "And I will give the rain of your land," etc., "And I will give grass in your field," etc., as though he were speaking for himself.

ובאמת הקב"ה הוא הנותן ומשה רבינו ע"ה [עליו השלום] אמר זה לפי ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה.

But in truth the Holy One, blessed be He, is the One who gives; and Moshe our teacher, peace be upon him, said this because the Shechinah speaks from within Moshe's throat.

11 וזהו מאמר השכינה שבגרונו שאומרת ונתתי, אבל מה שאנחנו אומרים ג"כ ונתתי אינו מובן לכאורה אלא היינו ע"י שאומרים תחלה לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם.

This is the saying of the Shechinah in his throat, which says "And I will give." But that we too say "And I will give" is seemingly not understood. Rather, this is through first saying, "to love Havayah your G-d and to serve Him with all your heart and with all your soul."

והיינו מסירת נפש ולא בשביל שלא יהא כופר בה' ממש אלא היינו ביטול היש וגסות הרוח שבאדם

And this is self-sacrifice (mesirus nefesh): not in order to avoid actually denying G-d, but rather the nullification of the yesh (the sense of self) and of the haughtiness of spirit that is in a person.

שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] כל מי שיש בו גסות הרוח ראוי לגדעו כאשירה (בסוטה דף ה' ע"א) שהוא בבחי' אשירה ממש שעושה את עצמו ליש ודבר נפרד מיחודו ית',

Of this our Sages, of blessed memory, said, "Whoever has haughtiness of spirit deserves to be cut down like an asherah" (in Sotah, folio 5, side a), for he is truly in the state of an asherah, making himself into an entity (yesh) and a thing separate from His unity, may He be blessed.

וצריך להיות בבחי' ביטול ומסירת נפש לה' והיינו כמו שנודע ממאמר מודים אנחנו לך שההודאה היא אליו ית' דכולא קמיה כלא חשיב וכל מה שלמטה מטה הוא יותר כלא

One must be in a state of self-nullification (bittul) and self-sacrifice to G-d, as is known from the saying "We acknowledge You": the acknowledgment is to Him, may He be blessed, that everything before Him is considered as nothing, and whatever is lower down is even more as nothing,

ולא כמו שנראה בערכנו שהבריאה היא יש מאין ונראה לעינינו גשמיות העולם ליש ודבר נפרד כו' כמ"ש במ"א.

and not as it appears from our perspective, that creation is something from nothing, and the physicality of the world appears to our eyes as an entity and a separate thing, etc., as is explained elsewhere.

12 ועיי' ביטול זה נמשך ומתגלה יחוד אור א"ס ב"ה ממש בנפשו ויכול לומר ונתתי שאור א"ס ב"ה המתגלה בו הוא הוא המדבר בו

And through this self-nullification, the unity of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself is drawn down and revealed in his soul, and he can say "And I will give," for the Infinite Light, blessed be He, that is revealed in him is itself what speaks in him.

וכמ"ש במ"א בפ' ואתחנן גבי ק"ש [קריאת שמע], והוא כענין דברי אשר שמתו בפ"ך שדבר ה' ממש הוא בפיו.

As is explained elsewhere, in Parshas Va'eschanan regarding the Shema. And this is like the matter of "And My words which I have placed in your mouth": the word of G-d itself is in his mouth.

ועי"ד זה תמצא במאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אלו ואלו דברי אלהים חיים שמה שב"ש [שבית שמאי] אומרים וב"ה [ובית הלל] אומרים וכן דברי אביי ורבא אין זה דבריהם ממש אלא דבר ה' שבפיהם,

And along these lines you will find in the saying of our Sages, of blessed memory, "These and these are the words of the living G-d": what Beis Shammai say and what Beis Hillel say, and likewise the words of Abaye and Rava, are not truly their own words, but the word of G-d that is in their mouths.

וכמו שאמר המגיד להבית יוסף אני המשנה המדכרת בפ"ך. וזהו ענין התורה. אך המצות הם בקיום מצות המלך דוקא.

And as the Maggid said to the Beis Yosef, "I am the Mishnah that speaks in your mouth." And this is the matter of Torah. But the mitzvos consist specifically in keeping the command of the King.

13 והנה מבחי' מלכותו ית' הוא חיות כל העולמות בעלי גבול במקום ובזמן מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור כל עולמים בחי' מקום דור ודור בחי' זמן

Now from the level of His Malchus, may He be blessed, comes the life-force of all the worlds, which are bounded in space and in time: "Your kingship is a kingship over all worlds, and Your dominion is in every generation." "All worlds" is the dimension of space; "every generation" is the dimension of time.

ואין בחי מקום וזמן שייך אלא בבחי מלכותו ית' מלך מלך וימלוך. אבל בא"ס ב"ה עצמו לא שייך בחי זמן ומקום כלל (וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ז [פרק ז]).

And the dimension of space and time applies only to the level of His Malchus, may He be blessed: "He is King, He was King, and He will be King." But to the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, Himself, the dimension of time and space does not apply at all. (As is explained in Sefer Shel Beinonim, Part II, chapter 7.)

והנה עסק התורה נקרא בצלמנו שהוא בבחי למעלה מן הזמן משא"כ המצות שהן בבחי מלכות נקרא כדמותנו ושייך בהם לשון הזמן,

Now occupying oneself with Torah is called "in Our image," since it is on the level above time, whereas the mitzvos, which are on the level of Malchus, are called "after Our likeness," and the language of time applies to them.

לכן קיום המצות תלוי בזמן וקרבתו תלויין בזמן בהמ"ק [בית המקדש] משא"כ עסק התורה אינו תלוי בבמ"ק [בבית המקדש] וכהן ובגדי כהונה כלל,

Therefore the keeping of the mitzvos depends on time, and the offerings depend on the time of the Holy Temple, whereas occupying oneself with Torah does not depend on the Holy Temple, a kohen or the priestly garments at all.

ואף שהתורה הוא פ"י המצות מ"מ במחשבה ודבור עדיין הוא בבחי רוחניות אבל המצות הם במעשה הגוף בפו"מ [בפועל ממש]:

And though the Torah is the explanation of the mitzvos, nevertheless, [being] in thought and speech, it is still on the level of spirituality, whereas the mitzvos are in the action of the body, in actual deed.

14 ד והנה זה לעומת זה עשה אלהים שכמו שנפש האלהית מתחלקת לעשר כחות שלשה שכליים ושבע מדות דקדושה, כך יש ג"כ בקליפה

4. Now, "G-d has made the one opposite the other": just as the G-dly soul is divided into ten powers, three intellectual [powers] and seven emotive attributes (middos) of holiness, so too there are [such] also in kelipah (the husk):

כמו חכמה דקדושה יש כנגדה חכמה דקליפה חרטומי מצרים וכן חכמים המה להרע (בירמיה ס"י ד') וכיוצא בשאר כחות הנפש.

just as there is the Chochmah of holiness, opposite it there is a Chochmah of kelipah, the magicians of Egypt, and likewise, "They are wise to do evil" (in Jeremiah, chapter 4), and similarly with the other powers of the soul.

וזהו כלל שבסטרא דקדושה הכל בבחי' ביטול אליו ית' חכמה כח מה משא"כ חכמה דקליפה היא בחי' יש. וכמ"ש ע"פ בעלי במות ארנון.

And this is a general rule: on the side of holiness everything is in a state of self-nullification (bittul) to Him, may He be blessed, [as] Chochmah is koach mah (the power of 'what'), whereas the Chochmah of kelipah is a state of yesh. As is explained on [the verse] "the lords of the high places of Arnon."

וזהו מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] ישראל שבחו"ל [שבחוץ לארץ] כו', כי ארץ ישראל נקי ארץ כנען לשון הכנעה וביטול (עמ"ש סד"ה ויהי בשלח פרעה)

And this is the saying of our Sages, of blessed memory, "Jews outside the Land," etc. For the Land of Israel is called the land of Canaan (Kena'an), an expression of submission (hachna'ah) and self-nullification (see what is written at the end of the discourse beginning "And it came to pass when Pharaoh sent").

משא"כ כשהוא בבחי' גסות הרוח ויש הוא כמו עובדי עבודת כוכבים בטהרה הם שענין עובדי כוכבים ומזלות הוא כמ"ש וראית את השמש ואת הירח כו' והשתחוית להם כו'.

Whereas when one is in a state of haughtiness of spirit and yesh, he is "like idol worshippers in purity." For the matter of worshippers of stars and constellations is as it is written, "And you see the sun and the moon," etc., "and you bow down to them," etc.

והנה כתיב ממגד תבואות שמש שהשמש משפיע לתבואות הארץ וכן כל צבא השמים שהם המזלות אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו'.

Now it is written, "with the bounty of the crops of the sun": the sun bestows [influence] on the crops of the earth, and likewise all the host of heaven, which are the constellations: "There is no blade of grass below that does not have a constellation above," etc.

אלא שהשתחויי [שהשתחוויה] להם אסור מפני שמחשבים אותם ליש ודבר שהם המשפיעים

Only, bowing down to them is forbidden, because they regard them as an entity and a thing, as being the ones that bestow.

ובאמת אין השפעתם מצד עצמם אלא שהם כלי ההשפעה שבהם ועל ידם עוברת ההשפעה וכן כל עבודת כוכבים שעושה עצמה ליש ודבר אלא דקרו ליה אלהא דאלהא.

But in truth their bestowing is not of themselves; rather, they are the instruments of the bestowal, in which and through which the bestowal passes. And so too all idolatry makes itself into an entity and a thing, except that they call Him “the G-d of gods.”

משא”כ סטרא דקדושה היא בבחי’ ביטול שאין עוד מלבדו וא”כ מי שנמשך אחר גסות רוחו להחשיב עצמו ליש הרי הוא כעובד עבודת כוכבים בטהרה.

Whereas the side of holiness is in a state of self-nullification, for “there is nothing else besides Him.” If so, one who is drawn after his haughtiness of spirit, to consider himself an entity, is like an idol worshipper in purity.

דהיינו מי שנמשך אחר בגדי כבוד להתפאר בפני בני אדם כי כבוד חכמים ינחלו כתיב

That is, one who is drawn after garments of honor, to glorify himself before people. For it is written, “The wise shall inherit honor,”

ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת שהכבוד הנמשך לבחי’ חכמה כח מ”ה [מה] הוא בבחי’ ביטול משא”כ שאר כבוד של עוה”ז שהוא יש הוא מסטרא דקליפה.

and “You shall make holy garments for Aharon your brother, for honor and for glory”: the honor that is drawn to the level of Chochmah, koach mah, is in a state of self-nullification, whereas any other honor of this world, which is yesh, is from the side of kelipah.

15 ובזה יובן מה שאמרו רז”ל [רבתינו זכרונם לברכה] כך הוא דרכה של תורה פת במלח כו’ אם אתה עושה כן אשריך בעוה”ז כו’.

And with this will be understood what our Sages, of blessed memory, said: “This is the way of the Torah: bread with salt,” etc., “if you do so, happy are you in this world,” etc.

ולכאורה אינו מובן מהו העוה"ז בזה אלא הענין שכאשר ישים אל לבו ההכנעה וביטול אליו ית' שבוה שורה עליו עונג עליון כנ"ל. אין לך עוה"ז גדול מזה.

Seemingly it is not understood what "this world" there is in this. But the point is that when he takes to heart the submission and self-nullification to Him, may He be blessed, through which the Supreme Delight rests upon him, as mentioned above, there is no "this world" greater than this.

16 ועל זה אמרו יפה שעה אחת כו'. אבל כשנמשך אחר תענוגי עוה"ז הרי ממשיך עליו סטרא דקליפה ומלביש א"ע [את עצמו] בגדים צואים

And of this they said, "Better is one hour," etc. But when one is drawn after the pleasures of this world, he draws the side of kelipah upon himself and clothes himself in filthy garments.

וכשישים אל לבו שהקליפות סבבוהו לא יהי' [יהיה] לו תענוג מעוה"ז כלל משא"כ כשפת במלח תאכל כו' ישמח לבו ויגל כי אין לו לבוש מסטרא דקליפה ומבגדים הצואים.

And when he takes to heart that the kelipos have surrounded him, he will have no pleasure from this world at all; whereas when "you eat bread with salt," etc., his heart will rejoice and exult, for he has no garment from the side of kelipah or from the filthy garments.

אך מי שפגם והעביר את הדרך בהמשיך את לבו אחר היש והגסות, העצה היעוצה לצעוק אל ה' בצר לו צעק לבם שיהא הלב צועק בקרבו

But one who has blemished and strayed from the way by drawing his heart after the yesh and the haughtiness, the counsel given is to cry out to G-d in his distress, "their heart cried out": that the heart cry out within him,

מקרב איש ולב עמוק איך לא שם לנגד עיניו אור א"ס ב"ה הסובב כל עלמין שלפניו כחשיכה כאורה ורוחניות וגשמיות שוין וימלא בוש וכלימה וכמ"ש ולא נבוש לעולם ועד.

from "the inward part of man and the deep heart": how did he not set before his eyes the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which encompasses all worlds (sovev kol almin), before whom darkness is as light, and spirituality and physicality are equal? And he will be filled with shame and disgrace, as it is said, "And we shall not be ashamed forever and ever."

17 וכמשל מי שהולך ערום בלא הודע לו שיש אנשים רואים אותו ואח"כ כשרואה שהאנשים רואים אותו יתמלא בושה,

It is like the analogy of one who walks about naked, without being aware that there are people watching him; afterward, when he sees that people are watching him, he will be filled with shame.

כן ויותר מכן יש ליבוש מאור א"ס ב"ה הסובב כל עלמין דכתיב ב"י [ב"ה] את השמים ואת הארץ אני מלא.

So too, and even more so, one should be ashamed before the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which encompasses all worlds (sovev kol almin), of which it is written, "I fill the heavens and the earth."

(ועמ"ש מזה בדי"ה מנורת זהב). ועל זה נאמר כי לא יראני האדם וחי בחייו אינו רואה אבל בשעת מיתתו רואה

(And see what is written on this in the discourse beginning "A menorah of gold.") And of this it is said, "For no man shall see Me and live": in his lifetime he does not see, but at the time of his death he sees.

והיינו כדי שיתמלא בושה וכלימה בראותו ה' נצב עליו ורואה במעשיו ועי"ז ישוב בתשובה שלימי [שלימה] לפניו את פניו ה' אבקש

That is, so that he be filled with shame and disgrace on seeing G-d standing over him and seeing his deeds, and through this he will return in complete teshuvah before Him: "Your face, Havayah, I will seek,"

דהיינו לבקש פנימיות ה' גילוי אור א"ס ב"ה ממש דהיינו להחזיר פנים בפנים כנ"ל וכמים הפנים כתיב וזרקתי עליכם מים טהורים י"ג מכילין דרחמי

that is, to seek the inner dimension of G-d, the revelation of the Infinite Light, blessed be He, itself, which is to turn back face to face, as mentioned above. And [corresponding to] "As water, face to face," it is written, "And I will sprinkle pure water upon you": the Thirteen Attributes of Mercy,

שהם בחי' פנימיות והן מקור התורה ולכך ממלא כל הפגמים שפגם בתורה. כמ"ש אנת הוא ממלא כל שמהן ואנת הוא שלימו דכולהו ועי"ז וטהרתם.

which are the level of the inner dimension and are the source of the Torah; and therefore they fill all the blemishes that he made in the Torah. As it is said, "You are He who fills all the Names, and You are the completion of them all." And through this, "and you shall be purified."

18 והנה על בחי' החזרת פנים בפנים נתקנו כל עשרת ימי תשובה כנגד עשר כחות הנפש שבכל יום נתקן

כח אחד שביום ראשון נתקן בחי' החכמה

Now, for the turning back face to face, all the Ten Days of Teshuvah were instituted, corresponding to the ten powers of the soul, so that on each day one power is rectified. On the first day the level of Chochmah is rectified,

דהיינו מה שהלביש נפשו בחכ' [בחכמה] דקליפה שהוא בחינת יש ע"ד מ"ש ראיתי איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו יבא לבחי' ביטול כח מה

that is, [the fault] that he clothed his soul in the Chochmah of kelipah, which is the level of yesh, in the manner of what is written, "I have seen a man wise in his own eyes; there is more hope for a fool than for him": [so that] he come to the level of self-nullification, koach mah.

עד שביום עשירי הוא יום כיפור נתקן בחי' התנשאות, ועל דבר הנ"ל נקי עליית המלי' שהוא מ"ש לך ה' הממלכה בבחי' ביטול,

[And so on,] until on the tenth day, which is Yom Kippur, the level of self-exaltation is rectified. And for the reason mentioned above it is called the ascent of Malchus, which is what is written, "Yours, Havayah, is the kingdom," in a state of self-nullification.

לכן ביום הכפורים אסור באכילה ושתיה ונעילת הסנדל שהן הכל בחי' הלבשת היש ולהיות בבחי' ביטול ממש אליו ית', ועד"ז הן כל הכריעות והשתחוואות שביום כפור שנופלים על פניהם להיות בבחי' בטול.

Therefore on Yom Kippur eating, drinking and wearing shoes are forbidden, for all of these are the level of clothing the yesh; and [this is] in order to be in a state of true self-nullification to Him, may He be blessed. In the same way are all the bowings and prostrations of Yom Kippur, when they fall on their faces: to be in a state of self-nullification.

19 והנה יש ב' מיני גסות הרוח בחי' חיצוניות שיודע בעצמו ערכו השפל ואעפ"כ [ואף על פי כן] מחשב א"ע

[את עצמו] ליש ודבר בעיני הבריות, ויש בבחי' פנימיות שהוא בחי' עצמיות הגסות שדרכו ישר בעיניו והוא באמת חשוב גם בעיני עצמו.

Now there are two kinds of haughtiness of spirit. [One is] on the outer level (chitzoniyus): he knows within himself his lowly worth, and nevertheless regards himself as an entity and a thing in the eyes of people. And there is [one] on the inner level (pnimiyus), which is the very essence of haughtiness: his way is right in his own eyes, and in truth he is important in his own eyes as well.

20 והנה על בחינה הא' נאמר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם עליכם דייקא. דהיינו מה שעליכם מבחוץ.

Now of the first kind it is said, "For on this day He shall atone for you (aleichem), to purify you": aleichem, "upon you," precisely, that is, what is upon you, on the outside.

ועל הבחינה הב' אמר מכל חטאתיכם דהיינו חטאת פנימיות שלכם לפני ה' תטהרו. פי' לפני ה' קודם בחי' הוי'.

And of the second kind it says, "from all your sins," that is, your inner sin: "before Havayah you shall be purified." The meaning of "before Havayah" is: prior to the level of Havayah.

כי התורה היא שמותיו של הקב"ה יו"ד היא חכמה אורייתא מחכמה נפקת. אבל ע"י התשובה מעומקא דליבא ממעמקים קראתיך ה' שממשיך בחי' הוי'.

For the Torah is the Names of the Holy One, blessed be He; the yud is Chochmah, [and] "the Torah comes forth from Chochmah." But through teshuvah from the depth of the heart, "From the depths I called You, Havayah," which draws down the level of Havayah.

21 ואז תטהרו מסטרא דקליפה בכדי שלא יהא העלם והסתר מאור א"ס ב"ה הסובב כל עלמין. וזהו שנתנו לוחות אחרונות ביום כיפור גילוי אנכי ה' אלהיך. אנכי ממש

And then "you shall be purified" from the side of kelipah, so that there be no concealment and hiding of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which encompasses all worlds (sovev kol almin). And this is why the second Tablets were given on Yom Kippur: the revelation of "I am Havayah your G-d," the very "I."

ובזה לא יהיה לך אלהים אחרים על פני פי' שזהו הבטחה שלא יהיו אלהים אחרים מעלימים ומסתירים את בחי' פנימיות כי עונותיכם מבדילים כו'.

And through this, "You shall have no other gods before My face": that is, this is a promise that no other gods will conceal and hide the level of the inner dimension, for "your iniquities separate," etc.

אך ביום כיפור הוא בהעלם כי לוחות אחרונות נתנו בצנעה אבל הגילוי הוא בשמחת תורה שמחה של תורה דהיינו גילוי מקור התורה והוא גילוי עונג העליון ב"ה:

But on Yom Kippur it is in concealment, for the second Tablets were given privately; the revelation, however, is on Simchas Torah, the rejoicing of the Torah, that is, the revelation of the source of the Torah, and this is the revelation of the Supreme Delight, blessed be He.

ביאור הדברים בענין לטהר תטהרו

An Explanation of “To Purify ... You Shall Be Purified”

1 ביאור הדברים בענין לטהר תטהרו. הנה חיי צער תחיה היינו מהתבוננות מגדולת א"ס ב"ה שכשמו כן

הוא אין לו סוף כו' ממילא יחיה חיי צער על מה שרחוק מאור פניו ית'

An explanation of the matters concerning “to purify ... you shall be purified.” Now, “you shall live a life of pain”: that is, from contemplating the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, who is as His name: He has no end, etc., he will as a matter of course live a life of pain over being far from the light of His countenance, may He be blessed.

ותהיה זאת נחמתו אשריך וטוב לך בעוה"ז ע"י עסק התורה שהיא חכמתו ושם התלבשות אור א"ס

ממש בחכמה

And this will be his consolation: “happy are you, and it is well with you” in this world, through occupying himself with the Torah, which is His wisdom; and there the very Infinite Light (Or Ein Sof) is clothed in Chochmah (wisdom).

ונמצא מתלבש גם הוא בלבושו של הקב"ה ונעשה יחוד א"ס בנפשו, וזהו יחוד קב"ה [קודשא בריך הוא]

ושכינתו וכמבואר בזהר בענין יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] שהמלאכים מכסים היחוד בגדפין

It follows that he too is clothed in the garment of the Holy One, blessed be He, and the union of the Infinite One is brought about in his soul. And this is the union of the Holy One, blessed be He, and His Shechinah (Divine Presence), as is explained in the Zohar concerning the union of Z'eir Anpin and Nukva, that the angels cover the union with wings

[והובא בפע"ח [כפרי עץ חיים] שער הקדישים פ"א. ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער הארת המוחין פ"ב [פרק ב']

ועיין מזה ג"כ במק"מ [במקדש מלך] סוף חלק א' בהשמטות ד"ה בראשית).

(This is cited in Pri Etz Chaim, Sha'ar HaKaddishim, chapter 1; and see Etz Chaim, Sha'ar Haaras HaMochin, chapter 2; and see on this also the Mikdash Melech, at the end of Part I, in the Hashmatos, [on the passage] beginning “Bereishis.”)

וכיסוי זה הוא נמשך מבחי' או"א [אבא ואימא] כו' דהיינו שנמשך מקיף אחד לשניהם לצורך היחוד

And this covering is drawn from the level of Abba and Imma, etc.; that is, one encompassing [light] (makif) is drawn for the two of them, for the sake of the union.

וכך הוא בעסק התורה נמשך מקיף עליון שמקיף גם את נפשו להתכלל בבחי' אור א"ס בבחי' יחוד ע"י מקיף א' הכולל ב' הבחי'.

And so it is with occupying oneself with the Torah: a supernal encompassing [light] is drawn, which encompasses his soul too, so that it be included in the level of the Infinite Light, in a state of union, through one encompassing [light] that includes both levels.

2 ועתה נבוא לביאור לבושי' [לבושין / לבושים] כתלג חיוור איתא בזהר שהי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] נק' לפעמים ג"כ בשם לבושי' [לבושין / לבושים] כתלג חיוור.

Now we shall come to the explanation of "His garment is white as snow." It is stated in the Zohar that the thirteen tikkunim of the beard (tikkunei dikna) are sometimes also called by the name "His garment is white as snow."

אך האמת הוא שעיקר הלבוש הוא החשמל ולא החשמל המפסיק בין אצילות לבי"ע כי זהו מחיצוניות בינה והוא בנוגה שמבחי' שבה"כ [שבירת הכלים] אלא הוא החשמל עליון המקיף כל האצילות

But the truth is that the main garment is the Chashmal; and not the Chashmal that separates between Atzilus and Beriah, Yetzirah and Asiyah, for that is from the outer dimension (chitzoniyyus) of Binah (understanding), and it is in nogah, which is from the level of the shattering of the vessels (sheviras hakeilim); rather, it is the supernal Chashmal that encompasses all of Atzilus.

דהיינו שהתלבשות גבורה דעתיק במו"ס [במוחא סתימאה] הוא ע"י [עתיק יומין] מקיף זה

That is, the enclothing of the Gevurah of Atik in Mocha Stima'ah (the hidden brain) is through this encompassing [light] (makif).

(בלקוטי הש"ס [הששה סדרים] מהאריז"ל [מהארי"י זכרוננו לברכה] דט"ז ד"ה לכי ומעטי איתא וז"ל [וזה לשונן] כי יש מסך בין עולם לעולם כו' ויש בין הא"ק [האדם קדמון] לאצילות מסך וכן בין האצילות לבריאה כו' וכל המסכים נק' מקיפים עכ"ל [עד כאן לשונן],

(In Likkutei HaShas by the Arizal, of blessed memory, folio 16, [in the passage] beginning "Go and diminish," it is stated, and these are his words: "For there is a screen between one world and the next, etc.; and between Adam Kadmon and Atzilus there is a screen, and likewise between Atzilus and Beriah, etc.; and all the screens are called makifim (encompassing [lights])." End of quote.

והנה הרמ"ז [הרב משה זכות] ר"פ אמור דפ"ח סע"ב [סוף עמוד ב] גבי כשמן הטוב על הראש כתב שגם כתר אריך נחשב מעולם אי"ס כו' ועיקרו של אצילות מתחיל ממו"ס [ממוחא סתימאה] שהיא חכמה דאריך עכ"ל [עד כאן לשונו]

Now the Ramaz, at the beginning of Parshas Emor, folio 88, end of side b, on "Like the good oil upon the head," wrote that even the Keser of Arich [Anpin] is counted as [part] of the world of the Infinite One (Ein Sof), etc., and Atzilus proper begins from Mocha Stima'ah, which is the Chochmah of Arich [Anpin]. End of quote.

וא"כ ענין התלבשות גבורה דעתיק במו"ס [במוחא סתימאה] הוא ענין ההמשכה מאור אי"ס בראשית האצילות וע"כ התלבשות זו הוא ע"י מקיף זה ומסך הנ"ל ואפשר שזהו ג"כ ענין קרומא דאורא כו' ע' [עיי"ן] בע"ח [בעץ חיים] שער אי"א פ"ז [פרק ז'] שזהו ענין רקיע המבדיל בין מים למים

If so, the matter of the enclothing of the Gevurah of Atik in Mocha Stima'ah is the matter of the drawing down from the Infinite Light (Or Ein Sof) at the beginning of Atzilus; and therefore this enclothing is through this encompassing [light] and the screen mentioned above. And possibly this is also the matter of the "membrane of air" (kruma de'avira), etc.; see Etz Chaim, Sha'ar Arich Anpin, chapter 7, that this is the matter of "the firmament that divides between water and water."

ומזה יובן ג"כ ענין סלסלה ותרוממך שנתבאר לעיל דענין ההתרוממות הוא מבחי' לבושי' [לבושין / לבושים] כתלג לבחי' ומדרגת שער רישי' [רישיה] כו' והיינו כי שער רישי' [רישיה] הוא מבחי' כתר אריך שהוא מעולם אי"ס שלמעלה מהמסך ומהאצילות כו').

And from this will also be understood the matter of "Salseleha, and she will exalt you," explained above: that the exaltation is from the level of "His garment is like snow" to the level and rank of "the hair of His head," etc. That is, "the hair of His head" is from the level of the Keser of Arich [Anpin], which is of the world of the Infinite One, which is above the screen and above Atzilus, etc.)

וע"ז נאמר לבושי' [לבושין / לבושים] כתלג חיוור כמו שלג שתחלת הווייתו ממים ונקפא ונעשה שלג ואח"כ חוזר ונפשר ונמס והיה למים וזהו חכמה בראש חכמה בסוף,

And of this it is said, "His garment is white as snow": like snow, which first comes into being from water, and it freezes and becomes snow, and afterwards it thaws back and melts and becomes water. And this is "wisdom at the beginning, wisdom at the end."

והוא ע"ד משל כמו משלי שלמה או כמו שהרב מסביר שכל להתלמיד ע"פ משל

And it is in the manner of a parable (mashal), like the parables of Shlomo (Mishlei), or as a teacher explains an idea to the student through a parable.

שכשעומד התלמיד על כוונת רבו במשל זה ומבין השכל עצמו הנה נעשה אצלו ג"כ בחינת חכמה כמו שהיה אצל רבו החכמה מתחלה רק שבאמצע נגלד ונקרש לפי שהחכמה לא היתה נתפסת בשכל התלמיד כמות שהי א בעצמה בשכל הרב רק ע"י משל,

When the student grasps his teacher's intent in this parable and understands the idea itself, then in him, too, it becomes the level of Chochmah (wisdom), as the wisdom was with his teacher at first; only, in the middle it froze and congealed, because the wisdom could not be grasped in the student's mind as it is in itself in the teacher's mind, but only through a parable.

וכך הוא בחי' לבוש עליון הוא בבחי' שלג שנגלד ונקרש עצמיות החכמה לבלתי הגלות נגלות כמות שהיא בעצמה רק אח"כ חוזר ונמס והיה למים בחי' חכמה אצל הנבראים

And so the level of the supernal garment is in the state of snow, in which the very essence of the wisdom froze and congealed, so as not to be openly revealed as it is in itself; only afterwards it melts back and becomes water, the level of Chochmah for created beings.

ועל ענין זה נאמר משליך קרחו כפתים כו' ישב רוחו יזלו מים מגיד דבריו ליעקב שלהיות מגיד דבריו ליעקב שהוא מבחי' יזלו מים נעשה ע"י הקרח שנגלד ונקרש כעין הקרח

And of this matter it is said, "He casts forth His ice like crumbs," etc., "He makes His wind blow, the waters flow"; "He declares His words to Yaakov." That is, "He declares His words to Yaakov," which is from the level of "the waters flow," comes to be through "the ice": that which froze and congealed, like ice.

וכך הוא בענין השלג, אלא שהשלג הוא בהתחלקות טיפין טיפין כי להיות יורד ההשפעה מוכרח להיות ע"י התחלקות

And so it is with snow, except that snow is divided drop by drop; for in order for the flow to descend, it must come through division.

וכמו שנודע מגבורות גשמים שיורדים ע"י התחלקות שאל"כ [שאם לא כן] היו מכול ח"ו [חס ושלום],

As is known of the "might of the rains" (gevuros geshamim): they descend through division, for otherwise they would be a flood, G-d forbid.

וגם י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] נק' בחי' לבושים על דרך זה שההארה היורדת דרך השערות שהם חלולים הנה השערות הם בחי' לבושים

And the thirteen tikkunim of the beard, too, are called the level of garments in this way: [as for] the radiance that descends through the hairs, which are hollow, the hairs are the level of garments.

והן בבחי' פירוד והתחלקות בבחי' שלג ונקי חיוור ששרש ההשפעה עצמה היא בחי' חסד

And they are in a state of separation and division, like snow; and they are called “white” because the root of the flow itself is the level of Chesed (kindness).

(וגם השלג יש בו תוקף הלבנונית יותר מבחי' עמר נקא וכמ"ש במ"א ע"פ הנותן שלג כצמר). ומים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך (אלא שיורדים בבחי' צמצום והתחלקות ההשפעה לפירורים):

(And snow, too, has a greater intensity of whiteness than the level of “clean wool,” as is explained elsewhere on [the verse] “He gives snow like wool.”) And [this is] water, which descends from a high place to a low place (except that it descends in a state of contraction and of division of the flow into fragments).

3 ב והנה מבחי' לבושיה כתלג חיוור נמשך בחי' שער רישיה כעמר נקא אלו הן פרטי ההלכות

שבגשמיות

2. Now, from the level of “His garment is white as snow” is drawn the level of “the hair of His head is like clean wool”: these are the particular laws concerning physical things,

כמו כל מסכת יומא שכל הרעש של הכה"ג [הכהן גדול] שהוא פורש משאר העם ונכנס לפני ולפנים

such as the whole of Tractate Yoma, where all the stir over the Kohen Gadol (High Priest) is that he withdraws from the rest of the people and enters the innermost sanctum;

והיה רק פעם א' בשנה והי' [והיה] צריך חמש טבילות ועשרה קידושין וכל העבודה הוא שמזה מדם הפר ומדם השעיר באצבע אחת למעלה ושבע למטה ומונה אחת ואחת כו'.

and this was only once a year, and he needed five immersions and ten sanctifications; and the whole service is that he sprinkles of the blood of the bull and of the blood of the goat with the finger, once upward and seven times downward, and counts “one and one,” etc.

4 והנה כח זה שיש בגשמיות דם הפר והשעיר להיות נוגע להמשכת אור א"ס ב"ה הוא דרך בחי' שערות

שהם המשכות מצומצמות

Now this power that the physical blood of the bull and the goat has, to bear upon the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, comes by way of the level of hairs, which are contracted drawings-down.

שהשערה היא המשכה להיות גילוי אור א"ס למטה ג"כ אך היינו דוקא ע"י ביטול ומס"נ [ומסירות נפש].

For a hair is a drawing-down, so that there be a revelation of the Infinite Light below as well. But this is specifically through self-nullification (bittul) and self-sacrifice (mesirus nefesh).

5 ועל דרך זה היה לימוד תנאים ואמוראים וכל עסק רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי] היה בנגלה כ"ד קושיות וכ"ד פירוקים

And in this way was the study of the Tannaim and Amoraim; and the whole occupation of Rabbi Shimon bar Yochai was in the revealed [Torah]: twenty-four questions and twenty-four answers.

וגם בכל פרק מפרקי המסכתות שבש"ס [שבששה סדרים] נזכר ר"ש [רבי שמעון] ואפילו בכלים ובנגעים ועוקצין וה"י [והיה] פטור מתפלה לפי שכל עסק תורתו היה עד"ז וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך.

And also, in every one of the chapters of the tractates of the Shas, Rabbi Shimon is mentioned, even in Keillim and in Nega'im and Uktzin. And he was exempt from prayer, because all of his occupation with Torah was in this way, as it is written, "And My words which I have placed in your mouth."

אך אין כח זה אלא בתורה עצמה, אבל המצות הן מצות המלך שהוא ביטול היש לאין שיהיה יש ויהיה בטל ומל' נק' בשם לבוש כמ"ש ה' מלך גאות לבש

But this power is only in the Torah itself. The mitzvos, however, are the commands of the King, which is the nullification of yesh (something) to ayin (nothing): that he be a yesh and [yet] be nullified. And Malchus (sovereignty) is called by the name "garment," as it is written, "Havayah reigns; He is clothed in majesty."

שלהיות בחי' מל' ועל מי מולך הלא כל עצמיות הנבראים וחיותם הוא מבחי' מל' ואיך שייך לשון מלוכה,

For as to being the level of Malchus: over whom does He reign? Surely the whole essence of the created beings and their life-force is from the level of Malchus; so how does the term "kingship" apply?

אלא כל ענין מל' הוא למעלה רק בחי' לבוש שנעשה לבוש והסתר להיות בחי' מל'

Rather, the whole matter of Malchus Above is only the level of a garment: it becomes a garment and a concealment, so that there be the level of Malchus.

וכמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקים שבח"י אלקים הוא בח"י המל' היא בח"י מגן שהיא בח"י לבוש

As it is written, "For Havayah Elokim is a sun and a shield": the level of Elokim is the level of Malchus; it is the level of a "shield," which is the level of a garment.

(ועמ"ש בד"ה יונתי בחגוי מענין יפתי וע' סד"ה ועשית בגדי קדש ובד"ה יביאו לבוש מלכות)

(And see what is written in the discourse beginning "My dove, in the clefts," on the matter of "My fair one"; and see the end of the discourse beginning "And you shall make holy garments," and in the discourse beginning "Let them bring royal apparel.")

רק בשרש העליון המצות הם גבוהים יותר שהמצות הן מבח"י גולגלתא ותורה היא בח"י מוחא,

Only, in the supernal root the mitzvos are higher, for the mitzvos are from the level of Gulgalta (the skull), and the Torah is the level of Mocha (the brain).

אלא שלפי שהמצות הם גבוהים יותר אינם יכולים להיות בבח"י התגלות כ"א בבח"י לבוש שהוא בח"י חיצוניות ומקיף,

But because the mitzvos are higher, they cannot be in a state of revelation, only in the state of a garment, which is the level of the outer dimension (chitzoniyus) and of an encompassing [light] (makif).

אבל התורה שהיא בח"י מוחא נעשית בח"י מזון ותורתך בתוך מעי (וע' באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה איהו וחיוהי ועמ"ש בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית מענין מזון ולבוש כו').

But the Torah, which is the level of Mocha, becomes the level of food: "And Your Torah is within my innards." (And see Iggeres HaKodesh, [the epistle] beginning "He and His life-forces"; and see what is written in the discourse beginning "A psalm, a song at the dedication of the House," on the matter of food and garment, etc.)

והנה כדי להיות המשכת המצות למטה הוא רק כמו כן בבח"י שערות ושער רישיה כעמר נקא שע"י נמשך למטה בכ"ג [בכהן גדול] כמו בסדר עבודת יוהכ"פ [יום הכפורים] הנ"ל

Now, for the drawing down of the mitzvos below, it is likewise only through the level of hairs, "the hair of His head is like clean wool," by which it is drawn down below, through the Kohen Gadol, as in the order of the Yom Kippur service mentioned above.

וגם זה הוא ע"י ביטול כי כה"ג [כהן גדול] נק' כהנא רבה בחי' ביטול רק לפי שזה הביטול הוא ביטול היש לכן תלוי בזמן ובמקום בקדשי קדשים דוקא,

And this too is through self-nullification (bittul), for the Kohen Gadol is called Kahana Rabba (the great priest), the level of bittul. Only, because this bittul is the nullification of the yesh, it therefore depends on time and on place: in the Holy of Holies specifically.

אבל התורה אע"פ [אף על פי] שהוא איש זר ולומד בלילה דלאו זמן הקרבה היא אעפ"כ [אף על פי כן] מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב בזמנו ובמועדו.

But [with] the Torah, even though he is a non-kohen and learns at night, which is not the time of offering, nevertheless Scripture accounts it to him as if he had offered [it] at its time and in its season.

לפי שהתורה היא בבחי' אין ממש והיינו לפי שעיקר לימוד התורה ברעותא דליבא תליא מילתא שיהיה בטל במחשבתו ודבורו וזה יכול להיות בעסקו בתורה,

For the Torah is on the level of true ayin. That is, because the essence of Torah study is [that] "the matter depends on the desire of the heart": that he be nullified in his thought and his speech; and this can be [so] in his occupation with Torah.

אבל במצוה בעשיי [בעשייה] גשמית ע"י הגוף העושה אין זה ביטול ממש רק ביטול היש לאין שהוא עושה ומקיים מצות המלך

But in a mitzvah, in physical action, by means of the body that performs [it], this is not true bittul, only the nullification of yesh to ayin, in that he does and fulfills the command of the King.

שזהו בחי' עבד שהוא נפרד משא"כ עסק התורה הוא בבחי' בן, וזהו אם כבנים אם כעבדים כו'.

And this is the level of a servant, who is separate; whereas occupation with Torah is on the level of a son. And this is "whether as sons or as servants," etc.

אך הנה זה לעומת זה עשה האלקים וכל סטרא דקליפה הוא רק בחי' יש הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם וכבוד חכמים ינחלו.

But "G-d has made the one opposite the other," and the whole side of kelipah (the husk) is only the level of yesh: "Envy, lust and honor drive a person out of the world." And "the wise shall inherit honor."

שמי שהוא בבחי' חכמה כח מ"ה [מה] אין הכבוד עושה אותו יש ולכן מפני שיבה תקום וכן ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד כו',

For one who is on the level of Chochmah, koach mah (the potential of "what"), honor does not make him a yesh. Therefore, "Before the hoary head you shall rise"; and likewise, "And you shall make holy garments for Aharon your brother, for honor," etc.

משא"כ מי שאינו בבחי' כח מ"ה [מה] יכול להיות נמשך לבו אחר הכבוד ונעשה יש וגם רוח.

Whereas one who is not on the level of koach mah, his heart can be drawn after honor, and he becomes a yesh and haughty of spirit.

וזהו עיקר ע"ז [עבודה זרה] שמחשיב א"ע [את עצמו] ליש דקרו ל"י אלקא דאלהא ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] מי שיש בו גסות הרוח כו'.

And this is the essence of idolatry: that he considers himself a yesh, [though] they call Him "the G-d of gods." And therefore our Sages, of blessed memory, said, "One who has haughtiness of spirit," etc.

6 והנה כמו שבקדושה יש ב' בחי' תורה ומצות שהן פנימיות וחיצוניות כנ"ל כך ג"כ לעומת זה יש ב' דברים חיצוניות ופנימיות

Now, just as in holiness there are two levels, Torah and mitzvos, which are the inner dimension (pnimiyus) and the outer dimension (chitzoniyus), as mentioned above, so too opposite this there are two things, an outer and an inner.

חיצונית היינו גסות בבחי' לבושים ומקיפים, ופנימית היינו תאוות זולל וסובא והכל הוא בנוגה שחיצונית שלה רע ופנימית טוב ולפעמים עולה הכל ונכלל בטוב, ולפעמים להפך כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פ"ז [פרק ז'].

The outer is haughtiness, in the mode of garments and encompassing [lights] (makifim); and the inner is the lust of the "glutton and drunkard." And all of it is in nogah, whose outer [part] is evil and whose inner [part] is good; and sometimes the whole of it rises and is included in the good, and sometimes the reverse, as is explained in Sefer Shel Beinonim, chapter 7.

7 והנה בחיי הפנימית יכולים להפך בעצמם מרע לטוב כמו איש אשר בסוכאי יין וזוללי בשר אם למחר מתפלל בכח האכילה הרי הרע עצמו מתהפך לטוב ונעשה מרע טוב,

Now the inner level can itself be turned from evil to good. For example, a man who is among “guzzlers of wine and gluttonous eaters of meat”: if the next day he prays with the strength of the eating, the evil itself is turned into good, and from evil it becomes good.

אבל החיצוניות ולבושי [ולבושין / ולבושים] אינו נעשה מהם דבר טוב שיוכל לקבל הכבוד להיות נתפס בתוכו שלא יהיה יש.

But from the outer dimension and the garments nothing good is made that could receive the honor, holding it within itself without being a yesh.

8 ולכן כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם עליכם דוקא מה שהוא בחינת מקיף יכפר יקנח ויעביר לגמרי ואת רוח הטומאה אעביר כי תעביר ממשלת זדון.

Therefore, “For on this day He shall atone for you (aleichem), to purify you”: aleichem, “upon you,” specifically, what is on the level of an encompassing [light] (makif), “He shall atone”: He shall wipe [it] away and remove [it] completely. “And the spirit of impurity I will remove”; “for You will remove the dominion of arrogance.”

אבל מכל חטאתיכם פנימית שבכם לפני הוי' תטהרו בעצמיכם והיינו לפני הוי' דהיינו ממעמקים קראתיך הוי'

But “from all your sins,” the inner [sin] that is in you: “before Havayah you shall be purified,” in your very selves. That is, “before Havayah” means “From the depths I call You, Havayah.”

כאדם הקורא לחבירו שיבא אצלו כך קוראין וממשיכים בחי' הוי' ע"י ממעמקים עומקא דליבא שצועק הלב בקרבו והיא בחינת א"ס שבנפשו שע"י מעורר בחי' א"ס שממעמקים למעלה משם הוי'.

Like a person who calls his fellow to come to him, so one calls and draws down the level of Havayah through “from the depths,” the depth of the heart (umka deliba), in which the heart cries out within him. And this is the level of the Infinite One (Ein Sof) that is in his soul, through which he arouses the level of the Infinite One of “from the depths,” which is above the Name Havayah.

9 והיינו דוקא ביום הזה הוא יוהכ"פ [יום הכפורים] עליית המלי להיות פכ"פ [פנים בפנים] שהמלי היא מקור הנבראים ומחיה אותם

And this is specifically “on this day,” which is Yom Kippur, the ascent of Malchus to be face to face. For Malchus is the source of the created beings and gives them life.

ועתה היא עולה לקבל פנים עליונים דא"ס את פניך הוי" אבקש, ולכן אין עולים לתורה ביוהכ"פ [ביום הכפורים] רק ששה לפי שהמלי שהיא בחי שביעית עלתה למעלה.

And now it rises to receive the supernal face of the Infinite One (Ein Sof): “Your face, Havayah, I will seek.” Therefore on Yom Kippur only six are called up to the Torah, because Malchus, which is the seventh level, has risen above.

(ועיין בפ"י לפני הוי" בזהר ח"ג [חלק ג'] ס"ז א' וע"פ פ"י המק"מ [המקדש מלך] שם בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] מובן כמשנ"ת [כמו שנתבאר] כאן דלפני היינו למעלה יותר כו',

(And see the explanation of “before Havayah” in the Zohar, Part III, 67a; according to the explanation of the Mikdash Melech there, in the name of Rabbi Chaim Vital, it is understood as was explained here, that “before” means higher, etc.

אכן בזהר תרומה דק"ע ע"כ פ"י כי מלפני הוא בחי שלמעלה משם הויה אבל לפני היינו בחי מלכות שהיא בחינת שקודם לשם הויה מלמטה למעלה,

However, in the Zohar on Terumah, 170b, it explains that “from before” (milifnei) is the level that is above the Name Havayah, whereas “before” (lifnei) is the level of Malchus, which is the level that precedes the Name Havayah [counting] from below upward.

וגם לפ"י ההוא אין סתירה למש"כ [למה שכתוב] דהוא בחי ממעמקים שלמעלה משם הוי" כי הנה יוהכ"פ [יום הכפורים] הוא עליי [עלייה] המלי בעתיק. א"כ ב' הפי עולים בקנה אחד שהבחי מלי שהיא לפני שם הוי" ממטה למעלה עולה ביוהכ"פ [ביום הכפורים] לבחי א"ס שלמעלה משם הוי" ולכן עי"ז תטהרו גם אתם

Yet even according to that explanation there is no contradiction to what was written, that it is the level of “from the depths,” which is above the Name Havayah; for Yom Kippur is the ascent of Malchus into Atik. If so, the two explanations agree as one: the level of Malchus, which is “before” the Name Havayah from below upward, rises on Yom Kippur to the level of the Infinite One, which is above the Name Havayah; and therefore, through this, you too “shall be purified.”

והיינו כמ"ש בזהר תצוה דקפ"ה ע"ב ע"פ כי ביום הזה יכפר. יכפר ביום הזה וינקי ליה בקדמיתא וכל דא עליכם ופי' במק"מ [במקדש מלך] תחלה יתוקן מדת המלי שנק' היום הזה ואח"כ ישראל והיינו שע"י עליי' [עלייה] המלי בא"ס עי"ז יתוקנו כל הפגמים כי אנת הוא שלימותא דכולהו)

And this is as is written in the Zohar on Tetzaveh, 185b, on [the verse] "For on this day He shall atone": "He shall atone on this day and cleanse it first, and all of this is 'for you.'" And the Mikdash Melech explains: first the attribute of Malchus, which is called "this day," is rectified, and afterwards Israel. That is, through the ascent of Malchus into the Infinite One, through this all the blemishes are rectified, for "You are the completion of them all."

(ועיין עוד ע"פ כי ביום הזה כו' בזהר ויקרא ט"ו ב' ובפ' אחרי ס"ב ב' ס"ד א' ובפ' אמור דק"ב האזינו דר"צ סע"ב [סוף עמוד ב]):

(And see further on [the verse] "For on this day," etc., in the Zohar on Vayikra, 15b; and in Parshas Acharei, 62b [and] 64a; and in Parshas Emor, folio 102; [and in] Haazinu, at the end of 290b.)

ביאור הדברים ע"פ כי ביום הזה יכפר הנ"ל, ...

An explanation of the words on "For on this day He shall make atonement"

1 ביאור הדברים ע"פ כי ביום הזה יכפר הנ"ל, הנה נקדים ענין בגדי לבן דכה"ג [דכהן גדול] שעבודת יוהכ"פ [יום הכפורים] הוא בבגדי לבן.

An explanation of the words on the verse "For on this day He shall make atonement," mentioned above. Now, let us first introduce the matter of the white garments of the Kohen Gadol (High Priest), for the service of Yom Kippur is in white garments.

והנה הן היו מפשתן דייקא וכמ"ש כתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד כו'. בגדי קדש הם.

Now, they were of flax specifically, as it is written, "He shall put on a holy linen (bad) tunic, and linen breeches," etc. "They are holy garments."

2 ועי' זוהר פ' ויחי דרי"ז א' ובפ' פקודי דף רל"ט א' ובגמרא בזבחים דף י"ח ב' דאמר קרא בד דבר העולה מן הקרקע בד כבד.

And see in the Zohar, Parshas Vayechi, page 217a, and in Parshas Pekudei, page 239a, and in the Gemara, in Zevachim, page 18b: the verse says bad, [meaning] "a thing that grows from the ground singly (bad bevad)."

ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] שם קנה יחידי מכל גרעין ואין ב' קנים עולים מגזע אחד, משא"כ בשאר כל מיני צמחה כמו חטים ודגן שכמה שבלים עולין מחטה אחת.

And Rashi explains there: a single stalk from each seed, and two stalks do not come up from one stem; which is not so with all other kinds of plants, such as wheat and grain, where several ears come up from one kernel of wheat.

והענין לפי שבח"י בד היינו שנמשך מעולם האחדות, ועד"ז יובן ענין קרבן קין דכתיב ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה' וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] זרע פשתן היה.

And the explanation is that the level of bad means that it is drawn from the World of Oneness. And in the same way one can understand the matter of Kayin's offering, as it is written, "And Kayin brought of the fruit of the ground an offering to Havayah," and our Sages, of blessed memory, said: it was flax seed.

והיינו לפי שהוא בח"י בד (ועיין בלק"ת [בלקוטי תורה] (להאריז"ל) פ' קדושים באזהרת שעטנז והנה קין העלה כו' ובזח"ב [ובזהר חלק ב'] תצוה קפ"א ב' ובזח"ג [ובזהר חלק ג] קדושים פ"ז א').

And this is because it is the level of bad. (And see the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Kedoshim, on the prohibition of shaatnez: "Now, Kayin brought up," etc.; and the Zohar, Part II, Tetzaveh, 181b; and the Zohar, Part III, Kedoshim, 87a.)

ולכן היה הכה"ג [הכהן גדול] צ"ל לבוש ביוהכ"פ [ביום הכפורים] בעבודת היום בבגדי בד דייקא כי אז הוא נכנס לפני ולפנים בעולם האחדות לכפר על כל פשעי בני" [בני ישראל] וכמ"ש ונסלח כו' והיינו בבגדי פשתן דוקא.

Therefore, on Yom Kippur, in the service of the day, the Kohen Gadol had to be clothed in linen (bad) garments specifically, for then he enters the innermost sanctum, into the World of Oneness, to atone for all the transgressions of the children of Israel, as it is written, "And it shall be forgiven," etc.; and this is in garments of flax specifically.

וזהו ענין הוי' בדד ינחנו. פי' בדד הוא בח"י לבדו כמו קודם שנברא העולם וכמ"ש במ"א

And this is the meaning of "Havayah alone (badad) guided him." That is, badad is the level of "He alone" (levado), as before the world was created, as is explained elsewhere

(ועמ"ש סד"ה וארא אל אברהם בענין בח"י יחיד וסד"ה להבין הענין שתפלת הבעל עסק כו' יחוד או"י [אבא ואימא] כו' משא"כ למעלה מעלה בח"י אנכי כו' וע' בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ט בהג"ה [בהגהה]).

(And see what is written at the end of the discourse beginning "And I appeared to Avraham," on the level of Yachid (the Single One); and at the end of the discourse beginning "To understand the matter that the prayer of a businessman," etc.: the union of Abba and Imma (Chochmah and Binah), etc., whereas far, far higher is the level of Anochi ("I"), etc. And see Sefer Shel Beinonim (Tanya), Part II, chapter 9, in the gloss.

ועי עוד מענין בד בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' צו גבי מדו בד ובע"ח [ובעץ חיים] שער א"א פ"ה ועיין בר"ח [בראשית חכמה] שער התשובה פ"ג [פרק ג'] ובמא"א אות ב' ס"ד ועיין מ"ש במ"א גבי עד הגל).

And see further on the matter of bad in the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Tzav, on "his linen (bad) garment," and in Etz Chaim, Sha'ar Arich Anpin, chapter 5; and see Reishis Chochmah, Sha'ar HaTeshuvah, chapter 3, and Me'orei Or, the letter beis, §64; and see what is written elsewhere concerning "the mound is witness").

ולכך הן בגדי לבן, כי בחי' הלבון אינו כשאר הגוונים. כי הוא בחי' עצמיות של הדבר ואין כאן דבר נוסף רק עצם הדבר לבד.

And therefore they are white garments, for the aspect of whiteness is not like the other colors. For it is the level of the thing's own essence, and there is nothing added here, only the essence of the thing alone.

משא"כ שאר הגוונים שהם צבע שצובעים בו אדום ירוק. שהצבע אדום הוא דבר נוסף על עצם הדבר שהיה לבן עד"מ ועכשיו ע"י הצבע נעשה אדום,

Whereas the other colors are a dye with which [things] are dyed, red [or] green. For the red dye is something added onto the essence of the thing, which was, for example, white, and now through the dye has become red;

ונמצא זהו הרכבה על עצם הדבר משא"כ גוון לבן שהוא עצמי ואינו צבע ומה שמכבסים בגדי פשתן בלשון אשכנז (בלייחט לאיייווענט) היינו רק שע"י זה יתוסף ויתגלה עצם הלבנונית

so it turns out that this is a compound upon the essence of the thing. Whereas the color white is essential and is not a dye. And the laundering of linen garments, called in the language of Ashkenaz (bleicht leivent, "bleaching linen"), is only so that through it the essence of the whiteness will be enhanced and revealed.

והנמשל מזה כי הנה ידוע ענין אורות וכלים שקודם שנאצלו הכלים לא שייך לומר על שפע אור א"ס שהוא קרוב לחסד יותר מחכמה.

And the analogue of this: it is known, regarding lights and vessels, that before the vessels were emanated, it cannot be said of the flow of the Infinite Light (Or Ein Sof) that it is closer to Chesed (kindness) than to Chochmah (wisdom).

כי לאו מכל מדות אלין איהו כלל. רק אחר שהכלי הגביל את האור נעשה התמונה בהאור להיות אור החסד או אור הגבורה שאז נק' הספירה בשם זה דוקא

For "He is not of any of these attributes at all." Only after the vessel has limited the light is the form made in the light, to be the light of Chesed or the light of Gevurah (restraint), for then the Sefirah is called by this name specifically.

משא"כ האורות בעצמן הן בחי' בלי מה בלי מהות כו' שהאור מעין המאור למעלה מעלה ממהות מדות ואפילו ממהות חב"ד [חכמה בינה ודעת] כו' כנודע.

Whereas the lights in themselves are the level of "without what" (beli mah), without a defined nature, etc.; for the light is akin to the Luminary, far, far above the defined nature of the attributes (middos), and even above the defined nature of Chochmah, Binah and Daas, etc., as is known.

3 וזהו ענין ההפרש שבין גוון לבן לשאר הגוונים. שבחי' לבן שהוא גוון עצמי ואין כאן דבר זולת עצם המהות זה הוא למעלה בחי' האורות כמו שהם בעצמן קודם שנתלבשו בכלים

And this is the meaning of the difference between the color white and the other colors. For the aspect of white, which is an essential color, where there is nothing other than the essence itself, is, above, the level of the lights as they are in themselves, before they were enclothed in vessels.

שע"ז מורה המראה לבן שההארה והגילוי הוא אור א"ס ממש פשוט בתכלית הפשיטות,

To this the white appearance points: that the illumination and revelation is the very Infinite Light (Or Ein Sof), simple in utter simplicity.

אבל כשהאורות מתלבשים בכלים ונעשה בחי' אור בכלי החסד או בכלי הגבורה שהכלי מגבלת האור הפשוט ועושה בו תמונה

But when the lights are enclothed in vessels and become the level of light in the vessel of Chesed (kindness) or in the vessel of Gevurah (restraint), the vessel limits the simple light and makes a form in it,

כמו הגוון והצבע ירוק או אדום הנעשה על דבר הפשוט כו' שנצבע אותו הדבר הפשוט. להיות ירוק סומק כו' אש ומים חו"ג [חסד וגבורה] כו'

like the color and dye, green or red, that is made upon a simple thing, etc., with which that simple thing is dyed, to be green [or] red (sumak), etc.: fire and water, Chesed and Gevurah, etc.

(ועמ"ש במ"א ע"פ אם בחקתי תלכו בענין ההפרש שבין אותיות החקיקה שהם מיניה וביה ובין אותיות הכתב שהדיו הוא דבר נוסף כו', דלכאורה זהו קרוב להפרש המבואר כאן בין לכן לשאר הגוונים ממש):

(And see what is written elsewhere on the verse "If you walk in My statutes (bechukosai)," on the difference between engraved (chakikah) letters, which are of the thing itself and within it, and written letters, where the ink is something added, etc.; for apparently this is truly close to the difference explained here between white and the other colors.)

4 והנה התלבשות האורות בכלים הוא כדי שע"י יומשך מהאור התהוות העולמות ובעלי גבול וזהו רבות עשית כו' נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו'

Now, the enclothing of the lights in vessels is so that through this the coming into being of the worlds and of limited beings may be drawn from the light. And this is [the meaning of] "Many have You made," etc., "Your wonders and Your thoughts toward us," etc.

פ"י שכדי שימושך מהאורות דע"ס [דעשר ספירות] שהם בחינת נפלאותיך ומחשבותיך אלינו דהיינו בבי"ע עצמו מספר רבוא רבבות הצמצומים והיינו בחי' הכלים כו' וכלים מכלים שונים כו'.

That is: in order that there be drawn from the lights of the Ten Sefiros, which are the level of "Your wonders and Your thoughts," "toward us," that is, into Beriah, Yetzirah and Asiyah, "they are more than can be numbered": tens of thousands of myriads of contractions (tzimtzumim); and this is the level of the vessels, etc., "and vessels differing one from another," etc.

5 ודרך כלל הכלים הוא ציור אדם כמ"ש בצלמנו כדמותינו והיינו חב"ד [חכמה בינה ודעת] חג"ת [חסד גבורה תפארת] נה"י [נצח הוד יסוד]. ונה"י [ונצח הוד יסוד] מתלבשים בעשייה

And in general, the vessels are the form of a man, as it is written, "In Our image, after Our likeness": that is, Chochmah, Binah and Daas; Chesed, Gevurah and Tiferes; Netzach, Hod and Yesod. And Netzach, Hod and Yesod are enclothed in the World of Asiyah (Action),

עד שעייזי נמשך מחכמה דאצי להתלבש ג"כ בעשייה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] טפה זו מה תהא עליה חכם כו' והיינו ע"י רכבות צמצומים כנ"ל וכ"ז [וכל זה] אינו אלא לפי שהאור החכמה נתלבש בגוון וכלי.

until through this [light] is drawn from the Chochmah of Atzilus (Emanation) to be enclothed in Asiyah as well, as our Sages, of blessed memory, said: "This drop, what will become of it? A wise man," etc. And this is through myriads of contractions, as mentioned above. And all this is only because the light of Chochmah was enclothed in a color and a vessel.

משא"כ האור כמו שהוא פשוט כו' וזהו ענין בגדי לבן כנ"ל. ולכן לענין אבל לא אסרו אלא כלים חדשים לבנים בלבד. (ועי' בלק"ת [בלקוטי תורה (להארז"ל)] פ' ויחי):

Whereas the light, as it is, is simple, etc. And this is the matter of the white garments, as mentioned above. And therefore, regarding a mourner, they forbade only new white garments. (And see the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Vayechi.)

6 ב והנה להבין ענין בגדי בד קודש לכה"ג [לכהן גדול] ביום הכפורים דייקא יום הסליחה. יש להקדים ענין הידוע שע"י קיום התורה ומצות ממשיכים אורות פנימים ואורות מקיפים,

2. Now, to understand the matter of the holy linen (bad) garments of the Kohen Gadol on Yom HaKippurim specifically, the day of forgiveness, we must first introduce the known matter that through fulfilling the Torah and mitzvos one draws down inner lights and encompassing lights.

כי הנה אורייתא מחכמה נפקת ושרשה ממו"ס [ממוחא סתימאה] דא"א שהיא נק' בחי' אור פנימי כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער א"א פ"ד מו"ס [מוחא סתימאה] דא"א הנק' חכמה והוא סוד אור פנימי

For "the Torah issues from Chochmah (wisdom)," and its root is from Mocha Stima'ah (the hidden brain) of Arich Anpin, which is called the level of inner light (or pnimi), as is written in Etz Chaim, Sha'ar Arich Anpin, chapter 4: "The Mocha Stima'ah of Arich Anpin, which is called Chochmah, is the secret of inner light."

והמצות הן נמשכות מגולגלתא דא"א שהוא בחי' אור מקיף (כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שם ובפרק ג' ועיי' בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב ספ"ו).

And the mitzvos are drawn from the Gulgalta (skull) of Arich Anpin, which is the level of encompassing light (or makif) (as is written in Etz Chaim there, and in chapter 3; and see Etz Chaim, Sha'ar 22, at the end of chapter 6).

ואע"ג [ואף על גב] שעל התורה נאמר לבושיה כתלג חיזור הרי שהתורה היא ג"כ בחי' לבוש ומקיף. הענין כי לבושיה כתלג חיזור קאי על י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] שהם נעשים לבושים וחופפים על או"א [אבא ואימא]

And although of the Torah it is said, "His garment was white as snow," which shows that the Torah too is the level of a garment and an encompassing [light], the explanation is that "His garment was white as snow" refers to the thirteen tikkunim of the beard (tikkunei dikna), which become garments and hover over Abba and Imma (Chochmah and Binah).

שלכך נק' או"א [אבא ואימא] דאצי' הנסתרות לה' וכנודע דהנסתרות היינו י"ה שהם או"א [אבא ואימא]

That is why Abba and Imma of Atzilus (Emanation) are called "the hidden things [that] belong to Havayah," as is known that "the hidden things" are the yud and hei, which are Abba and Imma.

ומה שנק' נסתרות היינו לפי שהם מחופים ומכוסים בדיקנא דאריך,

And they are called "hidden" because they are covered and concealed by the beard of Arich [Anpin].

ואע"פ [ואף על פי] שהדיקנא היא נמשכה ממו"ס [ממוחא סתימאה] [והרמ"ז [והרב משה זכות] בפ' בראשית דף ח' כ' [כתב] בשם הפע"ח [הפרי עץ חיים] שהדיקנא מאירה ומתכוננת מג' מוחין חב"ד [חכמה בינה ודעת] היושכין לעילא בגולגלתא כו' אשר כ"ז [כל זה] הוא למעלה מאו"א [מאבא ואימא] דאצילות]. אך עכ"ז [עם כל זה] השפלתה הוא יותר למטה להיות ג"כ לבוש לאו"א [לאבא ואימא] דאצילות.

And although the beard is drawn from Mocha Stima'ah [and the Ramaz, on Parshas Bereishis, page 8, writes in the name of the Pri Etz Chaim that the beard shines and is formed from the three mochin, Chochmah, Binah and Daas, that rest above, in the Gulgalta, etc., all of which is above Abba and Imma of Atzilus], nevertheless its descent goes further down, to be a garment for Abba and Imma of Atzilus as well.

7 ופי' וענין הלבוש היינו כמו עד"מ האותיות המלבישים את השכל שאע"פ [שאף על פי] שע"י האותיות מתגלה השכל שהרב מסביר לתלמידו השכל ע"י האותיות היינו פשוטו של השכל

And the meaning and substance of the garment is like, for example, the letters that clothe the idea: although through the letters the idea is revealed, for the teacher explains the idea to his student through letters, this is the plain sense of the idea;

אבל פנימיי [פנימיות / פנימית] ועומק השכל אינו מתגלה ממש בהאותיות כ"א מוסתר ונעלם בהם בבחי' הסתר והעלם.

but the inner dimension and depth of the idea is not actually revealed in the letters; rather, it is hidden and concealed in them, in a state of hiddenness and concealment.

8 ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] דלא קאים אינש אדעת"י [אדעתיה] דרביה עד ארבעין שנין והיינו מפני שעומק השכל של השפעת הרב היה עדיין בבחי' הסתר והעלם ממנו

Therefore our Sages, of blessed memory, said that a person does not grasp his teacher's mind until forty years. And this is because the depth of the idea that the teacher imparted was still in a state of hiddenness and concealment from him.

אלא שאעפ"כ [שאף על פי כן] אחר ארבעים שנין קאים לפי שמ"מ היה דעתיה דרבי' [דרביה] בבחי' מקיף עליו שמוסתר ומלוכש בתוך האותיות שקבל מרבו בבחי' הסתר והעלם.

Yet even so, after forty years he does grasp it, because in any case his teacher's mind was upon him in the manner of an encompassing [light] (makif), hidden and clothed within the letters he received from his teacher, in a state of hiddenness and concealment.

9 ואחר מ' שנין נמשך מהעלם אל הגילוי. נמצא מובן מזה שהאותיות שהם לכושים היינו שמסתירים שהפנימיי [שהפנימיות / שהפנימית] לא יתגלה רק החיצונית נמשך ומתגלה.

And after forty years it is drawn from concealment into revelation. It follows, then, that the letters, being garments, are what conceal, so that the inner dimension is not revealed; only the outer dimension is drawn down and revealed.

ויוכן זה עוד גי' מענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בסנהדרין דל"ה הטעם שאין דנין בע"ש [בערב שבת] וגומרין באחד בשבת משום דמינשי טעמייהו ואע"ג [ואף על גב] דשני סופרי הדיינים עומדים לפנייהם וכותבין דברי המזכין ודברי המחייבין, פרש"י [פירש רש"י / פירוש רש"י] דמ"מ לבא דאינשי לא כתבי כו' ונשכח מלבו ישובו לטעמו כו',

This can be understood further from the saying of our Sages, of blessed memory, in Sanhedrin, page 35: the reason that one does not judge on Erev Shabbos and conclude on the first day of the week is that "their reasons would be forgotten." And although the two scribes of the judges stand before them and write down the words of those who acquit and the words of those who convict, Rashi explains that nevertheless "people's hearts they do not write down," etc., "and the settled understanding of his reasoning is forgotten from his heart," etc.

והיינו לפי שפנימית הסברא אינו מתגלה כלל מתוך האותיות כ"א מוסתר ונעלם.

And this is because the inner dimension of the reasoning is not revealed at all from the letters; rather, it is hidden and concealed.

10 ועד"ז גם המשל מלביש השכל אלא שהוא לבוש המעלים יותר מהאותיות. וזהו ענין לבושיה כתלג כמו השלג שנקפא המים ונעשה שלג ואח"כ חוזר ונמס והיה למים.

In the same way, a parable (mashal), too, clothes the idea, except that it is a garment that conceals more than the letters. And this is the meaning of "His garment like snow": like snow, where the water froze and became snow, and afterwards it melts again and becomes water.

כך הלבוש מעלים על פנימי [פנימיות / פנימית] החכמה שאינו מתגלה להמקבל כ"א עומד עליו מלמעלה בבחי' הסתר ומקיף

So the garment conceals the inner dimension of the wisdom, so that it is not revealed to the recipient, but rather stands over him from above in a state of hiddenness and encompassing (makif),

אלא שזהו בשעת ההשפעה, אמנם אח"כ יו כל להיות נמשך גם הפנימית מההעלם אל הגילוי.

except that this is at the time of the imparting; afterwards, however, the inner dimension too can be drawn from concealment into revelation.

11 וכמשל התלמיד דאחר מ' שנין קאים אדעתיה דרביה כנ"ל. וזהו ענין שהשלג היה אח"כ למים כו' כבראשונה [ועמ"ש בפי' שלח לך בד"ה ויאמרו כו' טובה הארץ בענין עגולים ויושר].

As in the example of the student, who after forty years grasps his teacher's mind, as mentioned above. And this is [the meaning of] the snow afterwards becoming water, etc., as at first [and see what is written in Parshas Shelach Lecha, in the discourse beginning "And they said," etc., "The land is good," on the matter of circles and line (igulim veyosher)].

וזהו ענין שי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] נקי לבושיה כתלג חיוור שהם נעשים ג"כ לבושי [לבושין / לבושים] לאו"א [לאבא ואימא] דאצילות.

And this is why the thirteen tikkunim of the beard are called "His garment was white as snow": because they too become garments for Abba and Imma (Chochmah and Binah) of Atzilus.

כי הנה אע"פ [אף על פי] שהלבוש הוא נשפל להיות נמוך יותר מהשכל אבל באמת שרשו מלמעלה מהשכל המלוכש בו, וכמ"ש במ"א מענין שלמה ששבח גודל חכמתו היה מ"ש וידבר שלשת אלפים משל [ע"י מזה ר"פ לך לך בד"ה הנה אברם כו' ע"ש].

For although the garment is lowered to be beneath the intellect, in truth its root is above the intellect encloded in it, as is explained elsewhere concerning Shlomo, that the praise of the greatness of his wisdom was what is written, "And he spoke three thousand parables" [see on this at the beginning of Parshas Lech Lecha, in the discourse beginning "Behold, Avram," etc.; see there;

12 ובד"ה והבדילה הפרוכת ובפ' מקץ בביאור על מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] מזוזה מימין ונ"ח משמאל]. ולכך הדיקנא דאריך ששרשה ממ"ס [ממוחא סתימאה] שהיא למעלה מאו"א [מאבא ואימא] דאצי"ה היא דוקא שנעשית לבוש לאו"א [לאבא ואימא] כו',

and in the discourse beginning "And the curtain shall separate," and in Parshas Miketz, in the explanation of the saying of our Sages, of blessed memory, "The mezuzah on the right and the Chanukah lamp on the left". And therefore it is specifically the beard of Arich [Anpin], whose root is from Mocha Stima'ah, which is above Abba and Imma of Atzilus, that becomes a garment for Abba and Imma, etc.,

וכמו בגשמיות הזקן מתחיל לצמוח אחר עשרים שנה לפי שאז מאירים המוחין דגדלות וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ולמכור בנכסי אביו עד שיהיה בן עשרים שנה וכמ"ש במ"א.

just as, physically, the beard begins to grow after twenty years, because then the mature intellect (mochin degadlus) shines, as our Sages, of blessed memory, said: "and to sell his father's property, [he may not] until he is twenty years old," as is explained elsewhere.

נמצא שערות הדיקנא אף שהן בחי' שערות לבד עכ"ז [עם כל זה] הרי הן באין ונמשכין ממוחין דגדלות שלמעלה מהמוחין שיש לו בתחלה קודם עשרים שנה.

It follows that the hairs of the beard, although they are only the level of hairs, nevertheless come and are drawn from the mature intellect, which is above the intellect he has at first, before twenty years.

13 ולכן ג"כ הסרים אין לו זקן לפי שאין בו כח ההולדה והיינו לפי שלהיות ההולדה וההשפעה הוא נמשך מהתחזקות המוחין והסרים שחסר בו כח זה אין לו זקן.

And therefore, too, a eunuch (sarīs) has no beard, because he does not have the power of begetting. That is: begetting and imparting come from a strengthening of the intellect (mochin), and the eunuch, who lacks this power, has no beard.

וכן נשים שדעתן קלות אין להם זקן כו'. וזהו ענין שהתורה ששרשה ממו"ס [ממוחא סתימאה] נק' ג"כ לבושיה דהיינו בחי' הדיקנא שהיא לבוש לאו"א [לאבא ואימא] אבל מ"מ בשרש התורה במו"ס [במוחא סתימאה] היא בחי' או"פ [אור פנימי].

And likewise women, "whose minds are light," have no beard, etc. And this is why the Torah, whose root is from Mocha Stima'ah, is also called "His garment": that is, the level of the beard, which is a garment for Abba and Imma (Chochmah and Binah). But nevertheless, at the root of the Torah, in Mocha Stima'ah, it is the level of inner light (or pnimi).

14 והנה זה לעומת זה התאווה והכבוד הם פנימיים ומקיפים דנוגה כי התאווה להיות בסובאי יין וזוללי בשר זהו מזון ואו"פ [ואור פנימי] דנוגה.

Now, "one opposite the other": craving and honor are the inner and encompassing [levels] of Nogah. For the craving to be "among guzzlers of wine and gluttons of meat" is the food and inner light of Nogah.

והכבוד וגסות הרוח בלבישת בגדי כבוד זהו מקיפים דנוגה והוא זלעו"ז [זה לעומת זה] נגד הפנימיים ומקיפים דקדושה [ועמ"ש בד"ה זאת חנוכת המזבח כו' בענין הבו לה' כבוד] הנמשכים ע"י תורה ומצות

And honor and haughtiness of spirit, in wearing garments of honor, are the encompassing [levels] of Nogah. And this is "one opposite the other," against the inner and encompassing [lights] of holiness [and see what is written in the discourse beginning "This is the dedication of the altar," etc., on the matter of "Give honor to Havayah"], which are drawn down through Torah and mitzvos.

שיסוד הקדושה הוא בחי' ביטול לאור א"ס ב"ה והמצות הם בחי' המשכה מלמעלה למטה שלכך נק' כל המצות ע"ש צדקה. צדקת פרזונו בישראל. משמיא מיהב יהבי כו' בחי' או"י [אור ישר]

For the foundation of holiness is the level of self-nullification (bittul) to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He; and the mitzvos are the level of drawing down from above to below, which is why all the mitzvos are called by the name of tzedakah (charity): "the righteous deeds (tzidkos) of His open towns in Israel"; "from Heaven they give," etc.: [this is] the level of direct light (or yashar).

וגם בחי' או"ח [אור חוזר] הוא ביטול עצמותו שמואס בחי' עוה"ז.

And the level of returning light (or chozer), too, is the nullification of one's very self, despising the life of this world.

משא"כ בחי' נוגה שהוא בחי' יש הפך הביטול וזהו התאוה והכבוד, ואצ"ל [ואין צריך לומר] דבר איסור גמור ח"ו [חס ושלום] שהם פנימים ומקיפים דג"ק [דג' קליפות] הטמאות שלמטה מטה מנוגה כו':

Whereas the level of Nogah is the level of yesh (self-existence), the opposite of self-nullification; and this is craving and honor. And needless to say [this is so of] something entirely forbidden, G-d forbid: these are the inner and encompassing [levels] of the three impure kelipos, which are far, far below Nogah, etc.

15 ג והנה ענין יום הכפורים יום התשובה להיות מחילת עוונות הוא ע"י התגלות והמשכת הארה גדולה ועצומה מאור א"ס ב"ה מה שלמעלה מעלה אפילו ממקיפים ופנימיים הנמשכים ע"י תורה ומצות שע"י מתמלאים הפגמים שבתורה ומצות.

3. Now, the matter of Yom HaKippurim, the day of teshuvah (return), that there be forgiveness of sins, is through the revelation and drawing down of a great and tremendous illumination from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, from what is far, far above even the encompassing and inner [lights] drawn down through Torah and mitzvos; and through this the flaws in Torah and mitzvos are filled.

16 וענין הארה עצומה זו היינו כי הנה מבואר למעלה דהמקיפים ופנימיים נמשכים מגלגלתא ומוחא דא"א וזהו ענין ההמשכה שע"י התורה ומצות

And the matter of this tremendous illumination is as follows. It was explained above that the encompassing and inner [lights] are drawn from the Gulgalta (skull) and the Mocha (brain) of Arich Anpin, and this is the drawing down that comes through the Torah and mitzvos.

אך ביוהכ"פ [ביום הכפורים] יום התשובה הוא התגלות עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין שלמעלה מבחי' גלגלתא וכתר דא"א.

But on Yom Kippur, the day of teshuvah (return), there is the revelation of Atika Kadisha, "the most hidden of all hidden," which is above the level of the Gulgalta and Keser (the Crown) of Arich Anpin.

ונקי מקור התענוגים וכמ"ש בזהר פ' אמור דק"א א' כתיב כי עמך הסליחה וכתוב כי עמך מקור חיים.

And it is called the source of delights (taanugim), as is written in the Zohar, Parshas Emor, page 101a: it is written, "For with You is forgiveness," and it is written, "For with You is the source of life."

פ' מקור חיים הוא מקור התענוגים שלמעלה מבחי' גלגלתא ומו"ס [ומוחא סתימאה] שהוא בחי' הרצון עליון והחכמה עילאה.

That is: "the source of life" is the source of delights, which is above the level of the Gulgalta and Mocha Stima'ah, which are the level of the supernal will and the supernal Chochmah (wisdom).

כי רק הארה מבחי' התענוג נמשך ומתלבש בהרצון והוא פנימית הרצון כו' (ועמ"ש ע"פ ואהיה אצלו אמוץ).

For only a glimmer of the level of delight is drawn and encloded in the will, and it is the inner dimension of the will, etc. (And see what is written on the verse "And I was beside Him as a nursling.")

ולכן בהגלות בחי' עצמות התענוג עליון ע"ק [עתיקא קדישא] הוא ממלא כל הפגמים שבמקיפים ופנימיים דגלגלתא ומו"ס [ומוחא סתימאה],

Therefore, when the level of the very essence of the supernal delight, Atika Kadisha, is revealed, it fills all the flaws in the encompassing and inner [lights] of the Gulgalta and Mocha Stima'ah.

וע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. ועיין בזהר ויקרא די"ו ע"א מאן ישוב, ישוב ע"ק [עתיקא קדישא] לאתגליא כו'.

And of this our Sages, of blessed memory, said: "In the place where baalei teshuvah (those who return) stand, the completely righteous cannot stand." And see in the Zohar, Vayikra, page 16a: "Who is it that 'will return'? Atika Kadisha will return to be revealed," etc.

17 וזהו ענין יוהכ"פ [יום הכפורים] ולכן הכהן גדול שעל ידו נמשך המשכה עליונה זו נאמר בו בד קדש ילבש.

And this is the matter of Yom Kippur. And therefore of the Kohen Gadol, through whom this supernal drawing down comes, it is said, "Holy linen (bad) he shall put on."

והם בגדי לבן שהוא גוון עצמי היינו גילוי עצמיות התענוג שהוא פשוט דהיינו שהוא למעלה מבחי התענוג שמתצמצם להיות מלוכש בחכמה,

And these are white garments, [white] being an essential color: that is, the revelation of the very essence of delight, which is simple; that is, it is above the level of the delight that contracts itself to be enclothed in Chochmah (wisdom).

וכמ"ש במ"א כי מקור התענוג הוא בחי' עצמותו ית' ואינו עד"מ התענוג שלמטה באדם שהתענוג הוא מאיזו דבר שחוץ ממנו כמו מלמידת חכמה או איזה מאכל

As is explained elsewhere, the source of delight is the level of His very essence, may He be blessed. It is not like, for example, the delight below in a human being, where the delight is from some thing outside him, such as from learning wisdom or some food.

משא"כ בו ית' שאין לך דבר שחוץ ממנו ובחי' התענוג שבו היינו שהוא עצמו בחי' תענוג.

Whereas with Him, may He be blessed, there is nothing outside Him, and the level of delight in Him is that He Himself is the level of delight.

אלא שנמשך ע"י צמצום ומתלבש אח"כ בחכמה ולכן בחי' בגדי בד קדש זהו גילוי עצמיות התענוג שאז הוא פשוט שאינו מורכב ומלוכש עדיין בשום דבר כו' עד"מ.

Only, it is drawn down through tzimtzum (contraction) and afterwards enclothed in Chochmah. Therefore the level of the holy linen (bad) garments is the revelation of the very essence of delight, which then is simple, not yet compounded with or clothed in anything, etc., by way of analogy.

18 ועוד זאת כמ"ש הלק"ת [הלכות תורה (להאריז"ל)] בד נמשך מת' עלמין דכסופין שהם בחי' אורות שפע הענג העליון הנמשכים מע"ק [מעתיקא קדישא] כו'.

Furthermore, as the Likkutei Torah of the Arizal writes, bad is drawn from the four hundred "worlds of yearning" (almin dechisufin), which are the level of lights, the flow of the supernal delight drawn from Atika Kadisha, etc.

ונקי' עובר לסוחר שהוא מבחינה שלמעלה מהכתר וגלגלתא שהוא בחי' מקיף לשון סחור והמשכה זו הוא מלמעלה יותר מהמקיפים הנ"ל. (וכמ"ש במ"א בד"ה וישלח יעקב הנ"ל).

And it is called "passing to the merchant" (over lasocher), for it is from a level above Keser (the Crown) and Gulgalta, which is the level of makif (encompassing), [socher] being the language of sechor, "around"; and this drawing down is from higher than the encompassing [lights] mentioned above. (As is explained elsewhere, in the discourse beginning "And Yaakov sent," mentioned above.)

והכה"ג [והכהן גדול] שלובש בגדי בד קדש אשר הבגדים הם המקיפים היינו שמבחי' בד קדש שלמעלה מהמקיפים יומשך להיות בחי' מקיף

And the Kohen Gadol, who wears the holy linen (bad) garments, the garments being the encompassing [lights]: that is, from the level of holy bad, which is above the encompassing [lights], there is to be drawn down [light] to be the level of makif,

דהיינו מה שמשם ממש נמשך למלאות כל הפגמים שבמקיפים ופנימיים דקדושה כנ"ל וזהו כענין עובר לסוחר שעוברים ונמשכים בבחי' סוחר שהוא בחי' מקיף כנ"ל. וזהו ענין ויעבור דיג"מ [די"ג מדות] הרחמים.

that is, what is drawn from there itself to fill all the flaws in the encompassing and inner [lights] of holiness, as mentioned above. And this is like "passing to the merchant": they pass and are drawn into the level of socher, which is the level of makif, as mentioned above. And this is the meaning of "And He passed" (vaya'avov) of the Thirteen Attributes of Mercy.

19 והנה פי' יכפר עליכם לטהר אתכם היינו מהמקיפים דנוגה כמו מהכבוד וגסות שמהם ליכא בירור והעלאה כ"א להיות מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך כו',

Now, the meaning of "He shall make atonement for you, to purify you" refers to [purifying] from the encompassing [levels] of Nogah, such as honor and haughtiness, from which there is no refinement (birur) and elevation, but only that they be [as in] "I have wiped away your transgressions like a thick cloud, and your sins like a cloud," etc.;

משא"כ מבחי' הפנימיים דקליפה כמו התאוה בסובאי יין וזוללי בשר מאחר שנעשה מזה חיות פנימי בגוף הנה יוכל להתעלות אח"כ כשמתפלל בעומקא דליבא כו',

whereas from the level of the inner [levels] of kelipah (the husk), such as the craving "among guzzlers of wine and gluttons of meat," since an inner life-force (chayus) in the body was made from this, it can be elevated afterwards, when one prays from the depth of the heart, etc.

וע"ז נאמר מכל חטאתיכם תטהרו אתם לא כן מהמקיפים.

And of this it is said, "From all your sins you shall become pure": you [yourselves]. Not so from the encompassing [levels].

20 וע"ז היה ג"כ בקרבנות ב' דברים זריקת הדם והקטרת אימורים.

In the same way, there were also two things in the offerings: the sprinkling of the blood and the burning of the sacrificial portions (eimurim).

הקטרת אימורים החלב עם היותו אסור להדיוט עולה ונכלל באלקות ע"י אש שלמעלה שהיה יורד בדמות אריה אור י"ה מבחי' שם מ"ה [שם מ"ה] כו' וזהו ענין בירורי הפנימיים ע"י התשובה.

The burning of the sacrificial portions: the fat, though it is forbidden to an ordinary person, rises and is absorbed into G-dliness through the fire from above, which would descend in the form of a lion (aryeh), the light (or) of Yah, from the level of the Name Mah, etc. And this is the refinement (birur) of the inner [levels] through teshuvah (return).

וזריקת הדם הוא בחי' התעוררות גבורות עליונות ממקור הגבורות דתהו להיות ע"ז כלייה להמקיפים דנוגה כו'.

And the sprinkling of the blood is the level of the arousal of the supernal Gevuros (powers of restraint) from the source of the Gevuros of Tohu, so that through this there will be annihilation of the encompassing [levels] of Nogah, etc.

וזהו כי ביום הזה יכפר. מאן דלית ליה שם ידיע והוא למעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין]. והיינו ע"י ממעמקים קראתיך כו'.

And this is "For on this day He shall make atonement": the One who has no known Name, who is above the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the light that fills all worlds (memalei kol almin). And this is through "From the depths I called You," etc.

21 ולתוספות ביאור. בענין הארה עצומה זו שלמעלה ממקיפים ופנימיים דגלגלתא ומו"ס [ומוחא סתימאה].

הענין הוא כי הנה למעלה מהתהוות הכלים אין שייך בחי' א"פ [אור פנימי] וא"מ [ואור מקיף] כלל.

For further explanation of this tremendous illumination, which is above the encompassing and inner [lights] of the Gulgalta and Mocha Stima'ah: the point is that above the coming into being of the vessels, the levels of inner light (or pnimi) and encompassing light (or makif) do not apply at all.

ששייכות ענין א"פ [אור פנימי] וגם אור מקיף הוא רק כשנתהוו בחי' הכלים אז שייך ענין א"פ [אור פנימי] המלוכש בהכלי.

For the relevance of inner light, and also of encompassing light, is only when the vessels have come into being; then the matter of inner light, enclothed in the vessel, applies,

22 ואור מקיף שהוא מקיף על הא"פ [האור פנימי] והכלי. משא"כ בלמעלה מהתהוות הכלים כו' אין שייך שם כלל בחי' א"פ [אור פנימי] וא"מ [ואור מקיף].

and of encompassing light, which encompasses the inner light and the vessel. Whereas above the coming into being of the vessels, etc., the levels of inner light and encompassing light do not apply there at all.

וכמ"ש במ"א בפ"י כי גאה גאה. פ"י גאה הוא מלשון התנשאות מה שלמעלה מן הכלים שאינו יכול להתלבש בשום כלי כלל כ"א מאיר בבחי' מקיף מלמעלה והוא בחי' סוכ"ע.

As is explained elsewhere on the meaning of "For He is exalted, exalted (ga'oh ga'ah)." That is: ga'ah is a term of being uplifted, [meaning] what is above the vessels, which cannot be enclothed in any vessel at all but rather shines as a makif (encompassing) from above; and this is the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

אבל אעפ"כ [אף על פי כן] מאחר שנק' סוכ"ע הרי יש לו שייכות לבחי' עלמין דהיינו בחי' אור מקיף שיש לו שייכות עם הכלים

Yet even so, since it is called "encompassing all worlds," it has a relation to the level of worlds: that is, the level of encompassing light, which has a relation to the vessels.

אבל א"ס ב"ה הוא גאה על גאה שהוא רם ומתנשא על המקיף והפנימי סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] כו' ואינו בגדר עלמין כלל.

But the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, is "exalted above exalted": He is high and uplifted above the encompassing and the inner, sovev kol almin and memalei kol almin, etc., and is not within the bounds of worlds at all.

23 וזהו בחינת אתה הוא ה' לבדך. לבדך דייקא שאין שייך לומר סובב לבחי' עלמין כו'.

And this is the level of "You are Havayah, You alone." "You alone" precisely: for one cannot say [of Him] "encompassing" with respect to the level of worlds, etc.

וע"ז נאמר ה' בדד ינחנו בבחי' הוא לבדו הוא כמו קודם שנברא העולם כו'. מה שאין לו שייכות לבחי' עלמין וכלים לא בבחי' א"פ [אור פנימי] ולא בבחי' א"מ [אור מקיף].

And of this it is said, "Havayah alone (badad) guided him": in the manner of "He is alone," as before the world was created, etc.; that which has no relation to the level of worlds and vessels, neither as inner light nor as encompassing light.

לכן הכה"ג [הכהן גדול] צ"ל ג"כ לבוש בגדי בד קדש להמשיך מבחי' בד קדש בחי' בגדי כהן מקיפים עליונים, וזהו ג"כ הענין שביוהכ"פ [שביום הכפורים] נכנס הכה"ג [הכהן גדול] לפני ולפנים לבית קדש הקדשים.

Therefore the Kohen Gadol must also be clothed in holy linen (bad) garments, to draw down from the level of holy bad the level of the priestly garments, supernal encompassing [lights]. And this, too, is why on Yom Kippur the Kohen Gadol enters the innermost sanctum, into the House of the Holy of Holies.

אשר סוכ"ע נק' קדש ומובדל שאינו מתלבש כו' אכן קדש הקדשים הוא מה שלמעלה מבחי' סוכ"ע כו' וע"י גילוי מבחי' זו מתמלאים כל הפגמים שבמקיפים ופנימיים דקדושה כו':

For sovev kol almin is called "holy" (kodesh) and set apart, since it is not enclothed, etc.; but the Holy of Holies is what is above the level of sovev kol almin, etc. And through a revelation from this level, all the flaws in the encompassing and inner [lights] of holiness are filled, etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/acharei/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok